EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 15.9.2020.
COM(2020) 561 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

par Regulas (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem piemērošanu 2019. gadā

Satura rādītājs

IEVADS 2

I. Paplašinātās pārredzamības programma 4

II. Piekļuve dokumentiem 10

1. Reģistri un tīmekļa vietnes 12

2. Sadarbība ar citām iestādēm, uz kurām attiecas Regula (EK) Nr. 1049/2001 12

3. Pieteikumu par piekļuvi dokumentiem analīze 13

3.1. Pieteikumu skaits (sk. pielikuma 3. un 4. tabulu) 13

3.2. Pieteikumu sadalījums pēc Eiropas Komisijas ģenerāldirektorātiem/dienestiem (sk. pielikuma 5. tabulu) 15

3.3. Pieteikumu iesniedzēju sociālais un profesionālais profils (pielikuma 6. tabula) 17

3.4. Pieteikumu iesniedzēju ģeogrāfiskā izcelsme (pielikuma 7. tabula) 19

4. Izņēmumu piemērošana piekļuves tiesībām 21

4.1. Sniegtās piekļuves veidi (pielikuma 8. un 9. tabula) 21

4.2. Piekļuves tiesībām piemērotie izņēmumi (pielikuma 10. tabula) 23

4.2.1. Sākotnējo pieteikumu posms 23

4.2.2. Atkārtoto pieteikumu posms 24

5. Sūdzības Eiropas Ombudam 25

6. Izskatīšana tiesā 26

6.1. Eiropas Savienības Tiesa 26

6.1.1. Dažu materiālo tiesību normu precizējumi 27

6.1.2. Dažu procesuālo noteikumu precizējumi 28

6.2. Vispārējā tiesa 28

6.2.1. Dažu materiālo tiesību normu precizējumi 29

6.2.2. Dažu procesuālo noteikumu precizējumi 31

6.3. Tiesas prāvas, kas 2019. gadā tika ierosinātas pret Eiropas Komisiju 33

SECINĀJUMI 34

IEVADS

2019. gads iezīmēja pārejas periodu Eiropas iestādēm ar parlamenta vēlēšanām[1], jaunu Eiropadomes stratēģisko programmu 2019.–2024. gadam[2] un jaunu Eiropas Komisiju.

2019. gadā Eiropas Komisija veica turpmākus pasākumus, lai pildītu savu stingro apņemšanos nodrošināt lielāku pārredzamību, pārskatatbildību un ES pilsoņu uzticēšanos ES iestādēm.

2019. gada jūlijā Urzula fon der Leiena nāca klajā ar savām Politikas pamatnostādnēm Komisijai 2019.–2024. gadam: "Eiropas Savienība, kas tiecas uz augstākiem mērķiem. Mana programma Eiropai"[3]. Viens no sešiem pamatuzstādījumiem Eiropai ir prioritāte "jauns impulss demokrātijai". Tas ietver lielākas pārredzamības nepieciešamību, jo īpaši attiecībā uz likumdošanas procesu[4].

Plenārsēdē, kas notika 2019. gada 27. novembrī Strasbūrā, vairums Eiropas Parlamenta locekļu nobalsoja par Urzulas fon der Leienas piedāvāto Komisijas sastāvu.

2019. gada 1. decembrī Urzula fon der Leiena stājās amatā. Par vienu no galvenajiem jaunās Komisijas darbības principiem kļuva pārredzamība kopā ar koleģialitāti un efektivitāti[5]. Darba metodēs ir sniegta nepārprotama atsauce uz sabiedrības tiesībām piekļūt dokumentiem, kā reglamentēts Regulā (EK) Nr. 1049/2001[6].

Viens no stūrakmeņiem saistībā ar Eiropas Komisijas apņemšanos nodrošināt pārredzamību ir tas, lai pilsoņiem efektīvi tiktu garantētas tiesības piekļūt iestāžu rīcībā esošajiem dokumentiem[7].

Šīs tiesības ir nostiprinātas ES Pamattiesību hartas 42. pantā, Līguma par Eiropas Savienības darbību 15. panta 3. punktā un Regulā (EK) Nr. 1049/2001. Tas atspoguļo atklātības (atvērtības) principu iestāžu darbībā, kas paredzēts gan Līguma par Eiropas Savienību 1. pantā, gan Līguma par Eiropas Savienības darbību 298. pantā.

Regula (EK) Nr. 1049/2001 "padara skaidrāku" šo atklātības principu, kas noteikts ES Līgumos[8].

---

[1] 2019. gada maijā Eiropas Parlamenta vēlēšanās tika reģistrēta rekordliela dalība — 50,66 %, sk. vietni https://europarl.europa.eu/election-results-2019/lv/veletaju-aktivitate/.

[2] 2019. gada jūnijā Eiropadome vienojās par ES programmu nākamajiem pieciem gadiem. "Jaunajā stratēģiskajā programmā 2019.–2024. gadam" ir noteiktas prioritārās jomas, kas virzīs Eiropadomes darbu, un ir sniegtas norādes attiecībā uz citu ES iestāžu darba programmām, sk. vietni https://www.consilium.europa.eu/lv/european-council/role-setting-eu-political-agenda/.

[3] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_lv.pdf.

[4] Turpat, 21. lpp.

[5] Sk. priekšsēdētājas 2019. gada 1. decembra paziņojumu Komisijai "*The Working Methods of the European Commission*" ["Eiropas Komisijas darba metodes"], P(2019) 2, pieejams vietnē https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/working-methods.pdf.

[6] Turpat, 17. lpp. Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 31.5.2001., 43. lpp.) (turpmāk tekstā "Regula (EK) Nr. 1049/2001").

[7] Tiesības piekļūt dokumentiem ir ES pilsoņiem un personām, kuras pastāvīgi dzīvo vai kuru juridiskā adrese ir kādā dalībvalstī. Papildus tam šīs tiesības var izmantot arī trešo valstu pilsoņi un juridiskas personas, kuri pastāvīgi nedzīvo vai kuru juridiskā adrese nav kādā dalībvalstī.

[8] Tiesas 2012. gada 28. jūnija spriedums Eiropas Komisija / *Agrofert Holding a.s.*, C- 477/10 P, EU:C:2012:394, 88. punkts.

Saskaņā ar minētās regulas 2. apsvērumu "[a]tklātība dod iespēju pilsoņiem vēl vairāk iesaistīties lēmumu pieņemšanā un nodrošina lielāku pārvaldes sistēmas leģitimitāti un efektivitāti demokrātiskā iekārtā, kā arī nosaka tai lielāku atbildību pilsoņu priekšā."

Regulas (EK) Nr. 1049/2001 17. panta 1. punktā ir arī paredzēts, ka ikvienai iestādei reizi gadā ir jāpublicē ziņojums par šīs regulas ievērošanu iepriekšējā gadā.

Šajā ziņojumā par 2019. gadu, pirmkārt, kopsavilkuma veidā ir aprakstītas Eiropas Komisijas paplašinātās pārredzamības iniciatīvas (sk. I sadaļu tālāk). Otrkārt, šajā ziņojumā ir identificētas galvenās tendences un iezīmes, kas raksturo dokumentu piekļuves pieprasījumus, kuri iesniegti saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001, kā arī uz tiem sniegtās attiecīgās iestāžu atbildes. Šajā ziņojumā ir aplūkoti arī Eiropas tiesu nolēmumi un Eiropas Ombuda konstatējumi attiecībā uz to, kā Eiropas Komisija īsteno šo regulu (sk. II sadaļu tālāk).

I. Paplašinātās pārredzamības programma

Eiropas Savienību veido tās pilsoņi, un tā darbojas savu pilsoņu labā. Eiropas Komisijas galvenā prioritāte ir veicināt un atbalstīt pilsoņu plašāku iesaistīšanos Eiropas Savienības norisēs un tās vērtību īstenošanā.

Stingri un nelokāmi apņēmusies tuvināt pilsoņus lēmumu pieņemšanas procesam, Eiropas Komisija pastāvīgi vērtē jaunus paņēmienus un pasākumus pārredzamības uzlabošanai.

2019. gadā Eiropas Komisija īstenoja mērķtiecīgus centienus vēl vairāk uzlabot visas savas pamatdarbības pārredzamību — no tiesību aktu pieņemšanas un politikas īstenošanas līdz sakariem ar ieinteresētajām personām un lobistiem.

Labāks regulējums[9]

Jautājums par labāku regulējumu 2019. gadā joprojām bija svarīgākais Eiropas Komisijas politikas veidošanas kontekstā. 2019. gada sākumā iestāde turpināja novērtēt to, kā ir izpildīta labāka regulējuma programma 2015. gadam, lai izvērtētu gan tās pozitīvos, gan problemātiskos aspektus.

Komisāru kolēģija 2019. gada 15. aprīlī pieņēma paziņojumu "Labāks regulējums — padarītā novērtējums un apņemšanās saglabāšana", kurā apkopoti minētā novērtējuma rezultāti[10]. Sabiedriskā apspriešana parādīja, ka zināšanas par iespējām piedalīties Komisijas politikas veidošanas darbā joprojām bija samērā ierobežotas.

Paziņojumā secināts, ka ir plaši pausta prasība turpināt Komisijas darbā balstīties uz labāka regulējuma principiem. Paziņojumā arī tika iekļauta apņemšanās turpmāk panākt papildu uzlabojumus[11].

Viens no Komisijas galvenajiem mērķiem ir bijis veicināt Eiropas iedzīvotāju un pilsoniskās sabiedrības līdzdalību tās politikas veidošanas darbībās. Tāpēc iestāde ir veikusi vērienīgus ieguldījumus, lai nodrošinātu instrumentus šādai iesaistei, radot ieinteresētajām personām iespējas sniegt ieguldījumu visā politikas ciklā.

2019. gadā turpināja pieaugt visās ES valodās tulkoto sabiedrisko apspriešanu skaits[12]. Turklāt 2019. gadā portālā "Izsakiet viedokli"[13], kas nodrošina vienotu tīmekļa piekļuves punktu, kuru izmantojot, ieinteresētās personas var uzzināt par Komisijas politikas veidošanas darbībām un atstāt savus komentārus, paust viedokļus un citu informāciju, ir reģistrēts vairāk

[9] Labāku regulējumu veido pasākumi, ko ieviesusi Eiropas Komisija, lai panāktu labākus rezultātus ES pilsoņiem un uzņēmumiem, īstenojot politikas veidošanas procesu tā, lai tas būtu atvērtāks, pārredzamāks un balstīts uz pierādījumiem.

[10] Šim paziņojumam bija pievienots dienestu darba dokuments un paziņojums, kurā apkopoti to Komisijas ierēdņu viedokļi, ar kuriem notika apspriešanās; visi pieejami vietnē https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-taking-stock_en_0.pdf.

[11] Sk. iepriekš minēto paziņojumu, 6. lpp.

[12] Turpat, 8. lpp.

[13] Portāls ir pieejams vietnē https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say.

nekā 800 000 apmeklējumu. Vidējais atbilžu skaits sabiedriskajās apspriešanās un komentāru skaits ir ļoti dažāds, taču kopumā tendence ir pieaugoša.

Noslēgumā jāsecina, ka Eiropas Komisijas centieni panākt, ka labāks regulējums ir tās lēmumu pieņemšanas procesa centrālais elements, ir bijuši veiksmīgi. Ieinteresētās personas uzskata, ka apspriešanās un pārredzamība ir tās divas jomas, kurās Eiropas Komisija kopš 2015. gada ir panākusi vislielāko progresu. Paziņojumā atzīts, ka labāks regulējums aizvien vairāk kļūst par Eiropas Komisijas institucionālās kultūras neatņemamu daļu un to plaši atbalsta ieinteresētās personas, kas vēlas dziļāk un jēgpilnāk iesaistīties šīs iestādes politikas veidošanā.

Vienlaikus ar šīm norisēm Komisija turpināja darbu kopā ar Eiropas Parlamentu un Padomi pie plānotā kopīgā tiesību aktu portāla, lai tas sāktu darboties pēc iespējas drīzāk, kā paredzēts 2016. gada Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu. Portāls nodrošinās informācijas datubāzi, kas aptvers visu likumdošanas procesu tādā veidā, kas ir viegli pieejams plašai auditorijai bez speciālām zināšanām.

Visbeidzot, Eiropas Komisija atzinīgi novērtēja Somijas prezidentūras iniciatīvas Eiropadomē 2019. gada otrajā pusē, kuru mērķis bija veicināt likumdošanas pārredzamību un proaktīvi publicēt dažus ar sarunām saistītus dokumentus.

Eiropas pilsoņu iniciatīva

Eiropas pilsoņu iniciatīva (EPI) ir tiesības, kas paredzētas Līguma par Eiropas Savienību 11. panta 4. punktā un Līguma par Eiropas Savienības darbību 24. panta pirmajā daļā[14].

Eiropas pilsoņu iniciatīva ir instruments, kas paredzēts ar mērķi veicināt pilsoņu līdzdalību Eiropas Savienības demokrātiskajā dzīvē, ļaujot viņiem tieši lūgt Eiropas Komisiju iesniegt priekšlikumu Savienības tiesību aktiem Līgumu īstenošanas kontekstā[15].

Līdztiesīgie likumdevēji 2019. gadā pieņēma Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu par Eiropas pilsoņu iniciatīvu[16], kas tika publicēta 2019. gada 17. maijā[17]. Ar šo jauno regulu tiek ieviesti vairāki strukturāli un tehniski uzlabojumi, lai Eiropas pilsoņu iniciatīvu padarītu lietotājiem draudzīgāku un pieejamāku, mazāk apgrūtinošu un organizatoriem un atbalstītājiem vieglāk izmantojamu ar mērķi veicināt Eiropas pilsoņu lielāku līdzdalību

[14] Abi noteikumi tika ieviesti ar Lisabonas līgumu. Līguma par Eiropas Savienību 11. panta 4. punktā noteikts, ka "Savienības pilsoņi, kuru skaits nav mazāks par vienu miljonu un kas pārstāv ievērojamu dalībvalstu skaitu, var izrādīt iniciatīvu un aicināt Eiropas Komisiju saskaņā ar tās pilnvarām iesniegt atbilstīgu priekšlikumu jautājumos, kuros pēc pilsoņu ieskata Līgumu īstenošanai ir nepieciešams Savienības tiesību akts." Līguma par Eiropas Savienības darbību 24. panta pirmajā daļā ir teikts, ka "Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, paredz noteikumus procedūrām un nosacījumiem, kas nepieciešami pilsoņu iniciatīvai Līguma par Eiropas Savienību 11. panta nozīmē, tostarp nosaka minimālo dalībvalstu skaitu, kas tiem jāpārstāv."

[15] Eiropas pilsoņu iniciatīvas kā pilsoņiem pieejams darba kārtības noteikšanas rīks sāka darboties 2012. gada 1. aprīlī, stājoties spēkā Eiropas pilsoņu iniciatīvas regulai, ar kuru tika īstenoti Līguma noteikumi un paredzēti piemērojamie procedūras noteikumi.

[16] COM(2017)482 final.

[17] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0788&from=LV.

Savienības demokrātijas procesā. Turklāt šā jaunā reglamentējošā instrumenta mērķis ir stiprināt Eiropas pilsoņu iniciatīvas turpmāko pasākumu īstenošanu, lai to varētu izmantot kā rīku, ar ko tiek veicinātas demokrātiskas debates Eiropas Savienībā[18].

Eiropas Komisijas locekļu ētika un pārredzamība

Politikas pamatnostādnēs priekšsēdētāja atbalstīja neatkarīgas, visām ES institūcijām kopīgas ētikas struktūras izveidi. Priekšsēdētāja apņēmās iesaistīties un cieši sadarboties ar pārējām institūcijām, lai sasniegtu šo mērķi[19].

Eiropas Komisija 2019. gada 24. jūnijā publicēja pirmo gada ziņojumu[20] par jaunā Rīcības kodeksa piemērošanu[21] attiecībā uz tās locekļiem 2018. gadā — saskaņā ar saistībām, kas paredzētas minētā kodeksa 13. panta 4. punktā. Ziņojumā cita starpā ir apkopotas galvenās ar jauno kodeksu ieviestās izmaiņas, kas palīdz sasniegt augstākos ētikas standartus un pārredzamību, kura tiek sagaidīta no Eiropas Komisijas locekļiem[22].

Turklāt 2019. gada februārī Eiropas Komisija izdeva sīki izstrādātas un praktiskas vadlīnijas par ētikas standartiem, kas paredzētas Komisijas locekļiem, kuri izvērsa kampaņu saistībā ar maijā paredzētajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām[23]. Eiropas Komisija, kuru atbalstīja Eiropas Parlaments, patiešām nolēma atļaut tās locekļiem aktīvi piedalīties politiskajā kampaņā bez vajadzības īslaicīgi izstāties no darba iestādē uz visu laikposmu, ja vien viņi ievēro īpašu ētisko praksi[24].

Turklāt 2019. gadā Eiropas Komisija regulāri atjauninājа tīmekļa vietni *Europa*, kas veltīta komisāru un bijušo komisāru ētikai[25], regulāri augšupielādējot Eiropas Komisijas lēmumus un sanāksmju protokolus par bijušo Eiropas komisāru atļautajām profesijām.

---

[18] Eiropas Komisija regulāri pārbauda, kā darbojas Eiropas pilsoņu iniciatīva. Tā izklāsta savus secinājumus ziņojumos Eiropas Parlamentam un Padomei. Eiropas Komisija jau ir iesniegusi divus ziņojumus attiecīgi 2015. un 2018. gadā. Nākamais ziņojums ir jāiesniedz līdz 2024. gada 1. janvārim.

[19] *Op. cit.* 21. lpp.

[20] Pieejams vietnē https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/se-2019-266_final_en.pdf.

[21] Komisijas 2018. gada 31. janvāra Lēmums par Eiropas Komisijas locekļu rīcības kodeksu (C(2018) 700 final, OV C 65, 21.2.2018., 7. lpp.) (turpmāk tekstā "Eiropas Komisijas locekļu rīcības kodekss"). Šis jaunais kodekss stājās spēkā 2018. gada 1. februārī, un ar to tika aizstāts iepriekšējais 2011. gada 20. aprīļa Komisāru rīcības kodekss.

[22] Proti: 1) ir pagarināts termiņš, kurā ir jāsniedz obligātais paziņojums par bijušo kolēģijas locekļu darbībām pēc pilnvaru termiņa beigām; 2) Komisijas locekļiem ir dota iespēja kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās, neņemot Komisijā neapmaksātu vēlēšanu atvaļinājumu; 3) ir sniegta jēdziena "interešu konflikts" definīcija; 4) ir ieviesta tālejoša interešu deklarācija; 5) ir ievesta prasība reizi divos mēnešos publicēt informāciju par katra komisāra ceļa izdevumiem; un 6) kodeksā ir iekļauts noteikums, ka gan kolēģijas locekļi, gan viņu kabinetu locekļi tiekas tikai ar tiem interešu pārstāvjiem, kuri ir reģistrēti Pārredzamības reģistrā, un publicē informāciju par savām sanāksmēm utt.

[23] Pieejams vietnē https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/guidelines_election_campaign_en.pdf.

[24] Proti: i) informē priekšsēdētāju par saviem plāniem piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanu kampaņā un par to, kāda varētu būt viņu loma šajā kampaņā; ii) nodrošina institucionālo nepārtrauktību un organizē savu pienākumu nepārtrauktu izpildi; iii) neizmanto Komisijas cilvēkresursus vai materiālos resursus ar minēto kampaņu saistītās darbībās; iv) nodala paziņojumus, kas pausti, rīkojoties iestādes vārdā, un paziņojumus, kas pausti, publiski uzstājoties pasākumos kā kampaņas dalībniekiem; u. c.

[25] https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/service-standards-and-principles/codes-conduct/ethics-and-integrity-eu-commissioners_lv.

Pārredzamības reģistrs

Lai iedzīvotāji varētu sekot to personu darbībai un iespējamai ietekmei, kuri cenšas ietekmēt ES likumdošanas procesu, ļoti svarīga ir interešu pārstāvības pārredzamība. 2011. gadā izveidotajā Pārredzamības reģistrā[26] tiek sniegta informācija par dažādām interesēm, tai skaitā par to, kas tās pārstāv un ar kāda līmeņa resursiem. Tādējādi reģistrs ļauj pastiprināt sabiedrības kontroli, dodot pilsoņiem, plašsaziņas līdzekļiem un ieinteresētajām personām iespēju izsekot interešu pārstāvju darbībām un potenciālajai ietekmei.

Ņemot to vērā, Eiropas Komisija 2016. gadā iesniedza priekšlikumu padarīt pašreizējo Pārredzamības reģistru obligātu[27]. Priekšlikumā paredzēts parakstīt jaunu iestāžu vienošanos, kas attiecas uz Eiropas Parlamentu, Komisiju un — pirmo reizi — uz ES Padomi. Starpiestāžu sarunas par šo priekšlikumu joprojām turpinās.

2019. gadā minēto trīs iestāžu sarunu vedēji organizēja sarunu kārtas par priekšlikumu noteikt obligātu Pārredzamības reģistru. Šo sarunu mērķis bija izpētīt to, kādos veidos var veidot mijiedarbību ar interešu pārstāvjiem — ar nosacījumu, ka viņi iepriekš ir reģistrējušies Pārredzamības reģistrā, lai lobistiem reģistrācija *de facto* būtu obligāta. Lai arī dažādu iestāžu pieeja joprojām ir atšķirīga, minētās trīs iestādes novērtēja notikumus saistībā ar kopīgā reģistra izveidi nākotnē.

Šajā kontekstā Eiropas Komisija ir turpinājusi mudināt Eiropas Parlamentu un Padomi vērtēt iespējas, kas ļautu šajās iestādēs piemērot noteikumu "bez reģistrācijas nav sanāksmes". Minētās trīs iestādes atkārtoti uzsvēra kopīgo mērķi panākt *status quo* nozīmīgu uzlabojumu un vienojās turpināt diskusijas.

Tikmēr bija vērojama stabila tendence, ka ierakstu skaits Pārredzamības reģistrā palielinās, un 2019. gada 31. decembrī tajā bija vismaz 11 899 ieraksti, tostarp 1592 jaunas reģistrācijas[28].

Pārredzamības reģistra tīmekļa vietnē tika publicēti aktualizēti paziņojumi par privātumu attiecībā uz reģistrētājiem, sanāksmēm ar interešu grupu pārstāvjiem un rīcību pēc brīdinājumu un sūdzību saņemšanas[29].

Ņemot to vērā, 2019. gadā Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas pārvaldītais Pārredzamības reģistrs joprojām ir vadošais paraugs, kas jāievēro valsts pārvaldes iestādēm visā Eiropā.

ES pārredzamība attiecībā uz **Brexit**

Eiropas Komisija 2019. gadā turpināja pildīt savu apņemšanos nodrošināt iespējami lielu atklātību attiecībā uz bezprecedenta sarunām par Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES.

[26] Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas vienošanās par Pārredzamības reģistra izveidi organizācijām un pašnodarbinātām privātpersonām, kas piedalās ES politikas izstrādē un īstenošanā (OV L 191, 22.7.2011., 29.–38. lpp.), kas aizstāta ar pašlaik spēkā esošo Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas vienošanos par Pārredzamības reģistra izveidi organizācijām un pašnodarbinātām privātpersonām, kas piedalās ES politikas izstrādē un īstenošanā (OV L 277, 19.9.2014., 11.–24. lpp.).

[27] http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/LV/1-2016-627-LV-F1-1.PDF.

[28] Sk. gaidāmo 2019. gada ziņojumu par pārredzamības reģistra darbību.

[29] Tie pieejami vietnē https://ec.europa.eu/transparencyregister/public/homePage.do?locale=lv#lv.

Iestāde sistemātiski publicēja visus sarunu nostāju projektus, ES nostājas dokumentus, slaidus, sarunu kārtu darba kārtības, kā arī izstāšanās līguma projektu un galīgo versiju.

Kopumā laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam Eiropas Komisija savā tīmekļa vietnē proaktīvi publicēja vairāk nekā 120 dokumentus saistībā ar *Brexit*. Turklāt iestādes dienesti atbildēja uz 10 937 pilsoņu vēstulēm un apstrādāja aptuveni 100 pieprasījumus par piekļuvi dokumentiem. Uz lielāko daļu no šiem pieprasījumiem tika sniegtas pozitīvas atbildes, publiskojot dokumentus, piemēram, to sanāksmju pilnu sarakstu, kas tika organizētas ar ieinteresētajām personām, un šo sanāksmju protokolus.

Eiropas Komisija joprojām ir pilnīgi apņēmusies saglabāt šo ļoti augsto pārredzamības līmeni attiecībā uz izstāšanās līguma īstenošanu un gaidāmajās sarunās par turpmākajām ES un Apvienotās Karalistes attiecībām.

Tirdzniecības politika

Tirdzniecības politika ietekmē ES pilsoņus. Tāpēc Eiropas Komisija uzklausa visus viedokļus, lai ES politika precīzi atspoguļotu visas sabiedrības vērtības un intereses. Attiecīgi šī politika ir veidota, ņemot vērā ES pilsoņu ieguldījumu pirms sarunu procesa, tā laikā un pēc tā.

2019. gadā pārredzamība un sabiedrības iesaiste joprojām bija būtiski tirdzniecības politikas elementi demokrātijas, sabiedrības uzticēšanās un pārskatatbildības nodrošināšanai.

Eiropas Komisija turpināja sistemātiski publicēt informāciju visos tirdzniecības sarunu posmos. Tādējādi Komisija publiski informē par priekšlikumiem Padomei attiecībā uz sarunu direktīvu projektiem par preferenciāliem tirdzniecības nolīgumiem[30], sarunu kārtu ziņojumiem[31], ES sākotnējiem sarunu priekšlikumiem, ilgtspējas ietekmes novērtējumiem un apspriestajiem dokumentiem, tiklīdz ir pieejama to saskaņotā konsolidētā versija[32]. Turklāt Eiropas Komisija visos posmos aktīvi vērsās pie ieinteresētajām personām, lai saņemtu no tām konkrētu ieguldījumu, kas dotu iespēju panākt faktu materiālā balstītu ES tirdzniecības politiku. 2019. gadā Komisija rīkoja trīs lielas sabiedriskās apspriešanas saistībā ar tirdzniecību[33].

Iepriekš minētie pasākumi ir nākamais solis Eiropas Komisijas proaktīvajā pieejā, nodrošinot pārredzamību tirdzniecības politikas jomā.

[30] Piem., 2019. gada 18. janvārī Eiropas Komisija, pildot savu apņemšanos nodrošināt pārredzamību, publicēja savus sarunu direktīvu projektus attiecībā uz tirdzniecības sarunām ar Amerikas Savienotajām Valstīm, vienlaikus iesniedzot tos ES dalībvalstīm.
Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/IP_19_502.

[31] 2019. gada 30. janvārī tika publicēts starpposma progresa ziņojums, kurā tika sniegts sīks pārskats par situāciju sarunās ar Amerikas Savienotajām Valstīm. Tajā tika ziņots par Darba izpildgrupas darbu un tika uzskaitītas vairākas konkrētas darbības, ar kuru palīdzību regulatīvā sadarbība varētu atvieglot transatlantisko tirdzniecību, piem., medikamentu, medicīnas ierīču un kiberdrošības jomā, samazinot regulatīvos šķēršļus.

[32] Tādējādi 2019. gada jūlijā Eiropas Komisija pēc vienošanās, par kuru tika paziņots 2019. gada 28. jūnijā, publicēja ES un *Mercosur* tirdzniecības nolīguma tekstus, lai gan tajos varētu tikt veiktas turpmākas izmaiņas, tostarp juristu veiktās pārskatīšanas rezultātā. Sk. http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2048.

[33] Papildu informācija par šīm trim apspriešanām ir pieejama vietnē https://trade.ec.europa.eu/consultations/#_tab_2019.

Programma "Eiropa pilsoņiem"

Tā dēvētā programma "Eiropa pilsoņiem", kas noteikta laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam[34], ir svarīgs instruments, kas mudina ES pilsoņus būt labāk informētiem, piedalīties diskusijās un ieņemt svarīgāku lomu ES attīstībā. Eiropas Komisija 2019. gadā turpināja organizēt vairākas iniciatīvas un darbības šīs programmas ietvaros[35].

Secinājums

Eiropas Komisija 2019. gadā turpināja proaktīvi un lietotājdraudzīgi publicēt plašu informācijas un dokumentu klāstu. Vienlaikus iestāde nepārtraukti centās pētīt jaunus rīkus, kas ir paredzēti, lai uzlabotu tās kopējās darbības pārredzamību un iesaistītu iedzīvotājus demokrātiskajā procesā. Minētie piemēri ir tikai daži no gadījumiem, kas ilustrē iestādes centienus stiprināt pārredzamību šā jēdziena plašākajā izpratnē.

[34] Padomes Regula (ES) Nr. 390/2014 (2014. gada 14. aprīlis), ar ko izveido programmu "Eiropa pilsoņiem" laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam (OV L 115, 17.4.2014., 3. lpp.).

[35] Papildu informāciju sk. vietnē https://ec.europa.eu/info/departments/justice-and-consumers/justice-and-consumers-funding-tenders/funding-programmes/europe-citizens-efc-0_lv#documents .

II. Piekļuve dokumentiem

Tiesības piekļūt dokumentiem, kas paredzētas Līguma par Eiropas Savienības darbību 15. panta 3. punktā un Regulā (EK) Nr. 1049/2001, arī 2019. gadā joprojām bija viens no Eiropas Komisijas pārredzamības programmas stūrakmeņiem.

Sabiedrības tiesības piekļūt iestāžu dokumentiem ir saistītas ar šo iestāžu demokrātisko būtību[36]. Regula (EK) Nr. 1049/2001 atspoguļo ES līguma 1. panta otrajā daļā pausto nodomu būt par jaunu pakāpi, veidojot vēl ciešāku Eiropas tautu savienību, kur lēmumu pieņemšana ir cik iespējams atklāta un cik iespējams tuvināta pilsoņiem[37]. Šis mērķis ir atkārtoti uzsvērts ES līguma 10. pantā. Turklāt Līguma par Eiropas Savienības darbību 298. pantā ir paredzēts, ka, "[v]eicot uzdevumus, Savienības iestādes un struktūras saņem atvērtas, efektīvas un neatkarīgas Eiropas administrācijas atbalstu."

Šajā sakarā Eiropas Komisija 2019. gadā pēc īpašiem, saskaņā ar regulu iesniegtiem pieprasījumiem nodrošināja piekļuvi daudzveidīgam tās rīcībā esošo dokumentu klāstam. Šī piekļuve papildināja to, ka iestāde pati aktīvi publicē plašu informācijas un dokumentu klāstu tās dažādajos reģistros un tīmekļa lapās.

Šajā ziņojumā ir sniegts pārskats par to, kā Komisija 2019. gadā īstenoja minēto regulu. Tas ir pamatots ar statistikas datiem, kas apkopoti pielikumā[38].

Statistika atspoguļo 2019. gadā saņemto pieteikumu skaitu un uz tiem sniegtās atbildes. Tā arī sniedz precīzākus datus par iepriekšējos gados iegūto statistiku, kam vēlāk ir veikti regulāri kodējuma labojumi[39].

Tāpat kā iepriekšējos gados, statistika neatspoguļo to dokumentu skaitu, kuri tika pieprasīti vai kuriem tika piešķirta (daļēja) piekļuve; šis skaits ir daudz lielāks. Lai gan pieteikumu iesniedzēji var lūgt piekļuvi vienam dokumentam, tie biežāk pieprasa piekļuvi vairākiem dokumentiem vai pat veselām lietām saistībā ar konkrētu jautājumu vai procedūru.

Kopumā statistika liecina, ka pilna vai daļēja piekļuve pieprasītajiem dokumentiem tika piešķirta gandrīz 78 % gadījumu no 7445 pieprasījumiem sākotnējo pieteikumu posmā, kā arī plašāka vai pat pilna piekļuve tika sniegta 53,4 % gadījumu no 296 pārskatītajiem pieprasījumiem atkārtotu pieteikumu posmā. Šie dati apstiprina ne vien Eiropas Komisijas atklātību, bet arī to, cik svarīga iestādes kopējās pārredzamības politikas daļa ir tiesības piekļūt dokumentiem.

[36] Sk. Regulas (EK) Nr. 1049/2001 preambulas 2. apsvērumu.
[37] Sk. Regulas (EK) Nr. 1049/2001 preambulas 1. apsvērumu.
[38] Ja nav norādīts citādi, šajā ziņojumā uzrādītās statistikas pamatā ir rādītāji, kas izgūti no Eiropas Komisijas IT lietojumprogrammām 2019. gada 31. decembrī un aktualizēti pēc vēlākas kodējuma labošanas. Ziņojuma teksta daļā norādītie procenti ir noapaļoti līdz tuvākajam decimāldaļskaitlim.
[39] Šā iemesla dēļ šajā un iepriekšējos ziņojumos minētie rādītāji var nedaudz atšķirties.

Resursi

Eiropas Komisijā sākotnējo pieprasījumu par piekļuvi dokumentiem izskata decentralizēti dažādi Komisijas ģenerāldirektorāti un dienesti. Katrs ģenerāldirektorāts un dienests šim mērķim norīko vismaz vienu juridisko ekspertu, kurš darbojas kā koordinators, kas atbildīgs par piekļuvi dokumentiem.

Atkarībā no dienesta lieluma un saņemto pieprasījumu skaita koordinatoram, kas atbildīgs par piekļuvi dokumentiem, parasti palīdz atbalsta personāls un tiek uzticēta atbilžu projektu koordinēšana ar vienībām, kuras atbild par attiecīgajām politikas jomām.

Atkārtotos pieprasījumus izskata Ģenerālsekretariāts, lai nodrošinātu sākotnējo pieteikumu posmā sniegtās atbildes neatkarīgu administratīvo pārskatīšanu.

Ģenerālsekretariāta nodaļā "*Pārredzamība, dokumentu pārvaldība un piekļuve dokumentiem*" ir īpaša vienība, kas nodarbojas tikai ar to, lai nodrošinātu Regulas (EK) Nr. 1049/2001 piemērošanas detalizēto noteikumu koordinēšanu un vienotu īstenošanu. Šo vienību veido vairāki lietu izskatītāji un administratīvais atbalsta personāls. Papildus pienākumam veikt sākotnējo atbilžu pārskatīšanu šī vienība ciešā sadarbībā ar Juridisko dienestu nodrošina horizontālas norādes, apmācību un konsultācijas visiem Eiropas Komisijas ģenerāldirektorātiem un dienestiem attiecībā uz minētās regulas piemērošanu. Šī vienība pārvalda arī Eiropas Komisijas mēroga IT sistēmu, kas paredzēta tam, lai apstrādātu sākotnējos un atkārtotos pieprasījumus par piekļuvi dokumentiem, — *GestDem*, un sadarbībā ar Ģenerālsekretariāta nodaļu "*Digitālie risinājumi un procesu efektivitāte*" izstrādā jaunu sistēmu, proti, *EASE* ("***E****lectronic* ***A****cces****S*** *to* ***E****uropean Commission Documents*" (Elektroniska piekļuve Eiropas Komisijas dokumentiem)).

EASE projekta mērķis ir izveidot un attīstīt vienas pieturas aģentūru — elektronisku un pilnībā integrētu IT risinājumu, kas paredzēts pieteikumu par piekļuvi Komisijas dokumentiem iesniegšanai un apstrādei. Tas tiek pētīts, ņemot vērā galveno mērķi — tuvināt ES lēmumu pieņemšanas procesu pilsoņiem un padarīt to izmaksu ziņā efektīvāku nekā pašreizējā sistēma *GestDem*.

2019. gada pirmajā pusē projekta grupa turpināja apkopot un definēt uzņēmējdarbības vajadzības jaunās sistēmas kontekstā, un tas ietvēra semināru organizēšanu ar Ģenerāldirektorāta darbiniekiem, kuri atbild par piekļuvi dokumentiem. Turklāt tika izstrādāts un apstiprināts ekonomiskais pamatojums un projekta nolikums — divi galvenie projektu vadības dokumenti, kuros izskaidroti nākotnes sistēmas mērķi, uzņēmējdarbības vajadzības un funkcijas, kā arī laika grafiks un mērķuzdevumi.

2019. gada otrajā pusē bija paredzēts veikt lietu pārvaldības sistēmas darbības analīzi (pabeigta 2020. gada sākumā), tai skaitā intervijas ar lietotājiem no dažādiem Komisijas dienestiem.

Turklāt sadarbībā ar Informātikas ģenerāldirektorātu projekta grupa sāka darbu pie Mākslīgā intelekta pētījuma, kura mērķis ir identificēt "lietošanas gadījumus", kuros ar mākslīgā intelekta metodēm varētu vienkāršot pieteikumu par piekļuvi dokumentiem izskatīšanu. Šo projektu, kuru plānots sākt īstenot līdz 2021. gada sākumam, veido divas daļas, proti:

(1). jauns tiešsaistes portāls, kas ļauj pilsoņiem i) iesniegt un pārskatīt savus pieteikumus par piekļuvi Komisijas dokumentiem, ii) sazināties ar Komisiju, kā arī iii) meklēt iepriekš atklātos dokumentus; un

(2). jauna lietu pārvaldības sistēma, kas ļauj Komisijas darbiniekiem reģistrēt, noformēt un apstrādāt pieteikumus par piekļuvi dokumentiem. Ar šo sistēmu tiks aizstāta *GestDem* — pašreizējā IT sistēma, ko izmanto šim nolūkam.

Visbeidzot, īstenojot jauno *EASE* projektu, būtu jānodrošina lielāka pārredzamība un būtu jātuvina pilsoņi ES lēmumu pieņemšanas procesam.

Neatkarīgi no šā gaidāmā būtiskā IT progresa, tā kā pastāvīgi pieaug jauno pieteikumu par piekļuvi dokumentiem skaits un pieprasījums pēc pārredzamības, aktuāls kļūst jautājums par to, ka Eiropas Komisijai ir vajadzīgi pietiekami cilvēkresursi. Tas garantē, ka pieprasījumi par piekļuvi dokumentiem tiks pienācīgi izskatīti noteiktajos termiņos un ka tiks sasniegti labākie rezultāti pilsoņiem.

1. REĢISTRI UN TĪMEKĻA VIETNES

Komisijas dokumentu reģistrā 2019. gadā tika iekļauti 18 337 jauni dokumenti (sk. pielikuma 1. tabulu), kas ietilpst C, COM, JOIN, OJ, PV, SEC vai SWD kategorijā[40].

2019. gadā *Europa* tīmekļa vietnē "Piekļuve dokumentiem"[41] tika reģistrēti 6642 apmeklētāji un 10 112 lapu skatījumi (sk. pielikuma 2. tabulu)[42].

Abas platformas joprojām ir nozīmīgi meklēšanas rīki, kas ļauj iedzīvotājiem ciešāk un aktīvāk piedalīties Eiropas Komisijas lēmumu pieņemšanas procesā un popularizē politiku par piekļuvi dokumentiem.

2. SADARBĪBA AR CITĀM IESTĀDĒM, UZ KURĀM ATTIECAS REGULA (EK) NR. 1049/2001

Regulas (EK) Nr. 1049/2001 15. panta 1. punktā ir paredzēts, ka iestādes izstrādā labu administratīvo praksi, lai vienkāršotu šajā regulā garantēto tiesību izmantošanu saistībā ar piekļuvi dokumentiem. Savukārt 15. panta 2. punktā ir paredzēts, ka tiek arī organizēta tādas starpiestāžu komitejas izveide, kas izvērtē paraugpraksi, risina iespējamos strīdus un apspriež turpmākās attīstības iespējas dokumentu publiskuma jomā.

Saskaņā ar abiem minētajiem noteikumiem 2019. gadā Eiropas Parlaments, Eiropas Savienības Padome un Eiropas Komisija turpināja rīkot regulāras tehniskās sanāksmes administratīvā līmenī. Šajās sanāksmēs iestādes dalās pieredzē, izstrādā paraugpraksi un nodrošina Regulas (EK) Nr. 1049/2001 konsekventu piemērošanu atbilstīgi Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai.

[40] Proti, C: autonomi Komisijas akti; COM: Komisijas tiesību aktu priekšlikumi un citi dokumenti, kas iesniegti citām iestādēm, kopā ar to sagatavošanas dokumentiem; JOIN: Komisijas un Augstā pārstāvja kopīgi pieņemti akti; OJ: Komisijas sanāksmju darba kārtības; PV: Komisijas sanāksmju protokoli; SEC: Komisijas dokumenti, kurus nevar klasificēt nevienā citā kategorijā; SWD: Komisijas dienestu darba dokumenti.

[41] Piekļuve dokumentiem: http://ec.europa.eu/transparency/access_documents/index_en.htm.

[42] Šie dati kopš 2018. gada tiek iegūti, izmantojot jaunu algoritmu, kas nodrošina precīzāku statistiku. Tādēļ tos nevar salīdzināt ar datiem, kas iegūti pirms 2018. gada.

Turklāt 2019. gada 24. septembrī Eiropas Komisija piedalījās ekspertu seminārā "ES pārredzamības nākotne", ko organizēja Somijas prezidentūra Eiropas Savienības Padomē. Šis seminārs nodrošināja platformu iekļaujošām diskusijām par pārredzamības nākotni ne vien ar ES iestāžu un aģentūru ekspertiem, bet arī ar pilsonisko sabiedrību un akadēmiskajām aprindām.

Šajās kopīgajās diskusijās par konkrētiem pasākumiem pārredzamības palielināšanai nākamā sasaukuma laikā Eiropas Komisija izvērtēja judikatūru par piekļuvi dokumentiem un izpētīja, kā Regula (EK) Nr. 1049/2001 ir izturējusi laika pārbaudi[43]. Semināra noslēgumā tika atzīts, ka ES atklātība ir būtiski uzlabojusies, un tika iezīmēti turpmākā darba virzieni[44].

3. PIETEIKUMU PAR PIEKĻUVI DOKUMENTIEM ANALĪZE

3.1. Pieteikumu skaits (sk. pielikuma 3. un 4. tabulu)

- *Sākotnējie pieteikumi*

Kā ilustrēts tālāk dotajā grafikā, 2019. gadā sākotnējo pieteikumu skaits sasniedza 7445. Šis rādītājs atspoguļo būtisku pieaugumu par gandrīz 7,7 %, salīdzinot ar 2018. gadu, un par 11 % salīdzinājumā ar 2014. gadu[45]. Eiropas Komisija sniedza 8449 sākotnējās atbildes, kas ir par gandrīz 16,4 % vairāk nekā 2018. gadā, kad tika sniegtas 7257 atbildes.

No minētajām sākotnējām atbildēm 7612 atbildes tika sniegtas, pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 1049/2001 (salīdzinot ar 6117 atbildēm 2018. gadā)[46]. Šis skaits nozīmē, ka gada laikā pieaugums ir bijis aptuveni 24,4 %. Jānorāda, ka viens pieprasījums var attiekties uz vairākiem dokumentiem un uz to var attiecīgi tikt sniegtas vairākas atšķirīgas atbildes. Savukārt dažos gadījumos vairākus pieprasījumus var sagrupēt kopā un sniegt tikai vienu atbildi.

No datubāzes izgūto "sniegto atbilžu" skaits aptver visu Eiropas Komisijas turpmāko rīcību, ieskaitot:

- atbilžu sniegšanu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001 (ieskaitot gadījumus, kad dokumentu nav) un
- atbilžu sniegšanu saskaņā ar citu tiesisko regulējumu (pieteikuma satura, pieteikuma iesniedzēja statusa[47] utt. dēļ) vai pat
- lietu izbeigšanu pēc tam, kad pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis prasītos skaidrojumus vai izpildījis procesuālos noteikumus.

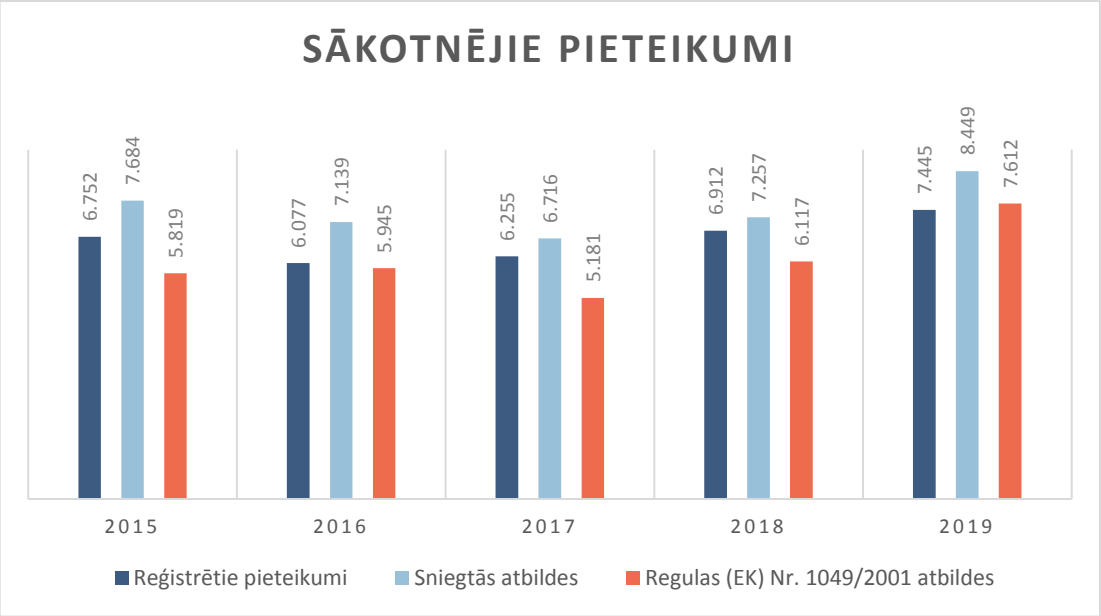
[43] Sk. prezidentvalsts 2019. gada 9. oktobra ziņojumu delegācijām "Prezidentvalsts ziņojums par semināru par ES pārredzamības nākotni, 2019. gada 24. septembris", 12876/19, kas pieejams vietnē https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12876-2019-INIT/en/pdf.

[44] Turpat, 3. lpp.

[45] 2018. gadā sākotnējo pieteikumu skaits bija 6912, savukārt 2014. gadā to skaits bija 6227 (dati izgūti no iepriekšējiem gada ziņojumiem).

[46] Atkarībā no pieprasījumu satura vai pieteikuma iesniedzēju statusa pārējās atbildes tika apstrādātas saskaņā ar citiem tiesiskajiem regulējumiem (piem., Eiropas labas administratīvās prakses kodeksu vai lojālas sadarbības principu).

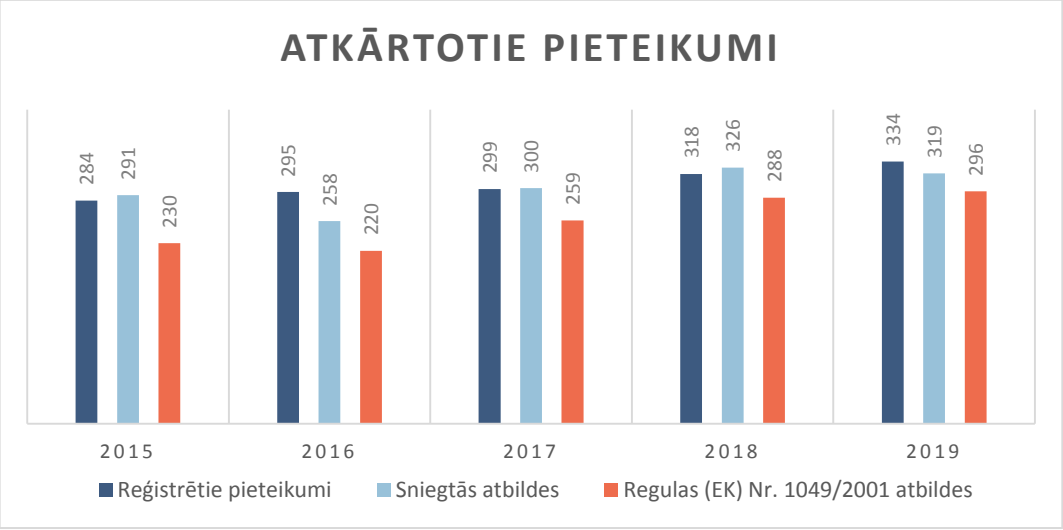
[47] Piem., atbildes, kas sniegtas saskaņā ar lojālas sadarbības principu ar dalībvalstīm vai citām iestādēm, vai atbildes, kas sniegtas saskaņā ar Eiropas labas administratīvās prakses kodeksu, utt.

- *Atkārtotie pieteikumi*

To atkārtoto pieteikumu skaits, kuros Eiropas Komisijai lūdz pārskatīt sākotnējās atbildes gadījumos, kad piekļuve tika pilnīgi vai daļēji atteikta, 2019. gadā bija 334, kas atspoguļo 5 % pieaugumu salīdzinājumā ar 2018. gadu. Šie dati apliecina kopš 2016. gada novēroto stabilo augšupejošo tendenci.

Eiropas Komisija sniedza 319 atbildes, no kurām 296 bija balstītas uz Regulu (EK) Nr. 1049/2001. Lai gan šis rādītājs atspoguļo vien nelielu pieaugumu — par aptuveni 2,8 %, salīdzinot ar 288[48], tas atklāj straujāku pieaugumu par aptuveni 8,8 % kopš 2014. gada, kā parādīts turpmāk redzamajā grafikā.

[48] Turpat.

3.2. Pieteikumu sadalījums pēc Eiropas Komisijas ģenerāldirektorātiem/dienestiem (sk. pielikuma 5. tabulu)

- *Sākotnējie pieteikumi*

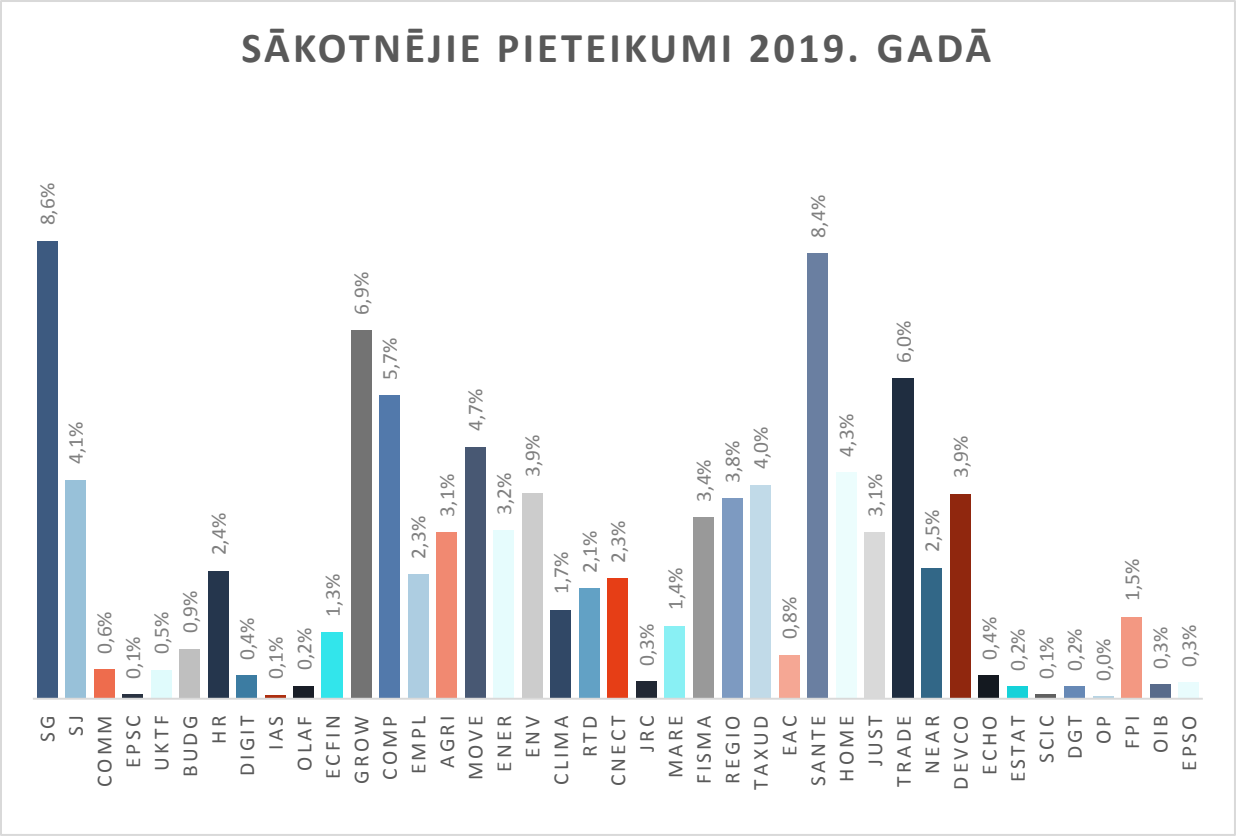
Ģenerālsekretariāts[49] 2019. gadā saņēma sākotnējo pieteikumu lielāko daļu (8,6 %).

Tam cieši sekoja *Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorāts*[50], kas saņēma 8,4 % no sākotnējiem pieteikumiem. Ir vērojams neliels samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (kad šis ģenerāldirektorāts saņēma sākotnējo pieteikumu lielāko daļu, proti, 11 %), tomēr šis rādītājs liecina par pieteikumu iesniedzēju pastāvīgi lielo interesi par jautājumiem, kas saistīti ar veselību.

Tam sekoja *Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāts*[51] (6,9 %), *Tirdzniecības ģenerāldirektorāts* (6 %), *Konkurences ģenerāldirektorāts*[52] (5,7 %), *Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāts*[53] (4,7 %), *Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāts*[54](4,3 %), *Juridiskais dienests*[55] (4,1 %) un *Nodokļu politikas un muitas savienības ģenerāldirektorāts* (4 %).

Pārējie Eiropas Komisijas departamenti katrs saņēma mazāk nekā 4 % no visiem sākotnējiem pieteikumiem.

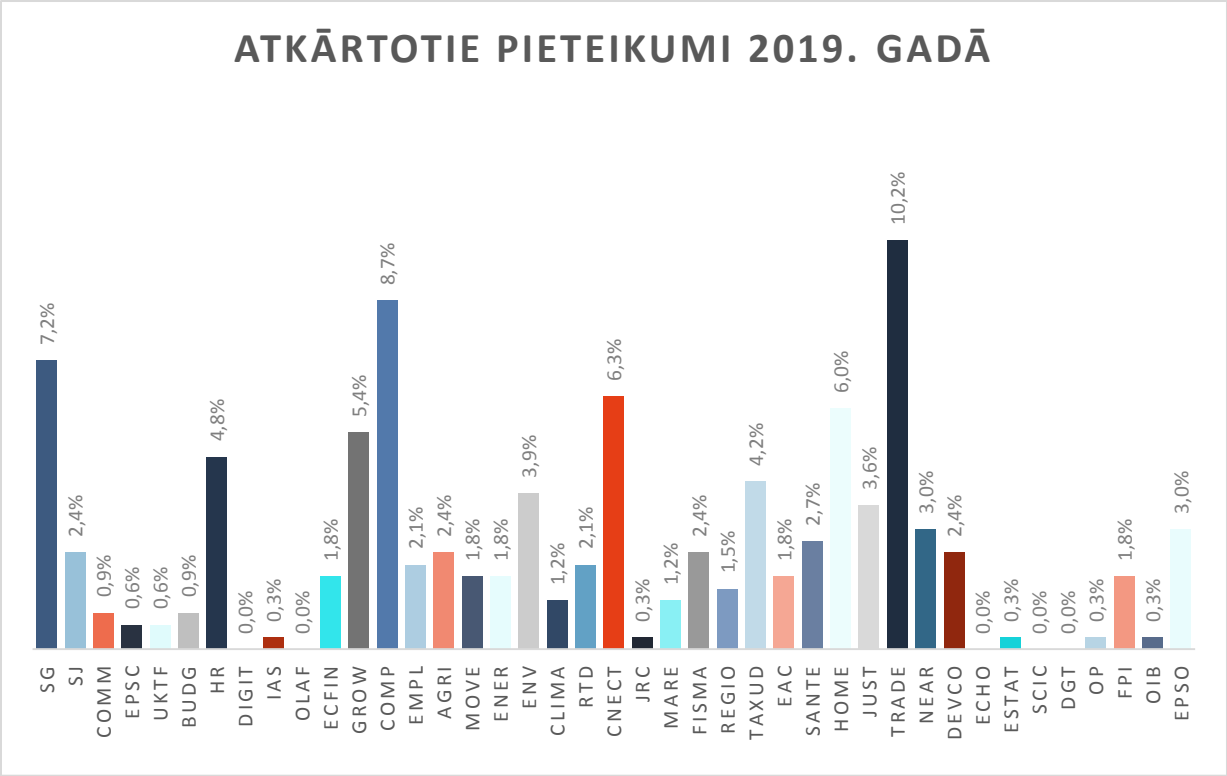
[49] Turpmāk redzamajos grafikos "SG".
[50] Turpmāk redzamajos grafikos "SANTE".
[51] Turpmāk redzamajos grafikos "GROW".
[52] Turpmāk redzamajos grafikos "COMP".
[53] Turpmāk redzamajos grafikos "MOVE".
[54] Turpmāk redzamajos grafikos "HOME".
[55] Turpmāk redzamajos grafikos "SJ".

- *Atkārtotie pieteikumi*

Lielākā to atkārtoto pieteikumu daļa, kurus Ģenerālsekretariāts saņēma 2019. gadā, bija saistīta ar sākotnējām atbildēm, ko sniedza *Tirdzniecības ģenerāldirektorāts* (10,2 %). Tirdzniecības ģenerāldirektorātam sekoja *Konkurences ģenerāldirektorāts*, kas tomēr novēroja ar sākotnējām atbildēm saistīto atkārtoto pieteikumu neto samazinājumu pēdējos trijos gados (8,7 % 2019. gadā salīdzinājumā ar 13,8 % 2018. gadā un 19,7 % 2017. gadā). Šim ģenerāldirektorātam sekoja *Ģenerālsekretariāts* (7,2 %) un *Komunikācijas tīklu, satura un tehnoloģiju ģenerāldirektorāts* (6,3 %). Jānorāda, ka *Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorāta* saņemto atkārtoto pieteikumu īpatsvars samazinājās līdz 2,7 %, salīdzinot ar 2018. gadu, kad tas saņēma 7,9 % no atkārtotajiem pieteikumiem.

Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāta un *Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāta* sākotnējās atbildes bija iemesls attiecīgi 6 % un 5,4 % no visiem atkārtotajiem pieteikumiem. *Pārējo Eiropas Komisijas departamentu* sniegtās sākotnējās atbildes bija saistītas ar mazāk nekā 5 % (katram departamentam) no atkārtotās pārskatīšanas pieteikumiem.

3.3. Pieteikumu iesniedzēju sociālais un profesionālais profils (pielikuma 6. tabula)

Pieteikumu iesniedzēji savos pieteikumos tīmekļa vietnē *Europa* var norādīt savu sociālo/profesionālo profilu, izvēloties kādu no deviņām kategorijām: pilsonis, akadēmiska iestāde, jurists, žurnālists, nevalstiska organizācija, uzņēmums, Eiropas Parlamenta deputāts, reģionāla vai dalībvalsts struktūra[56].

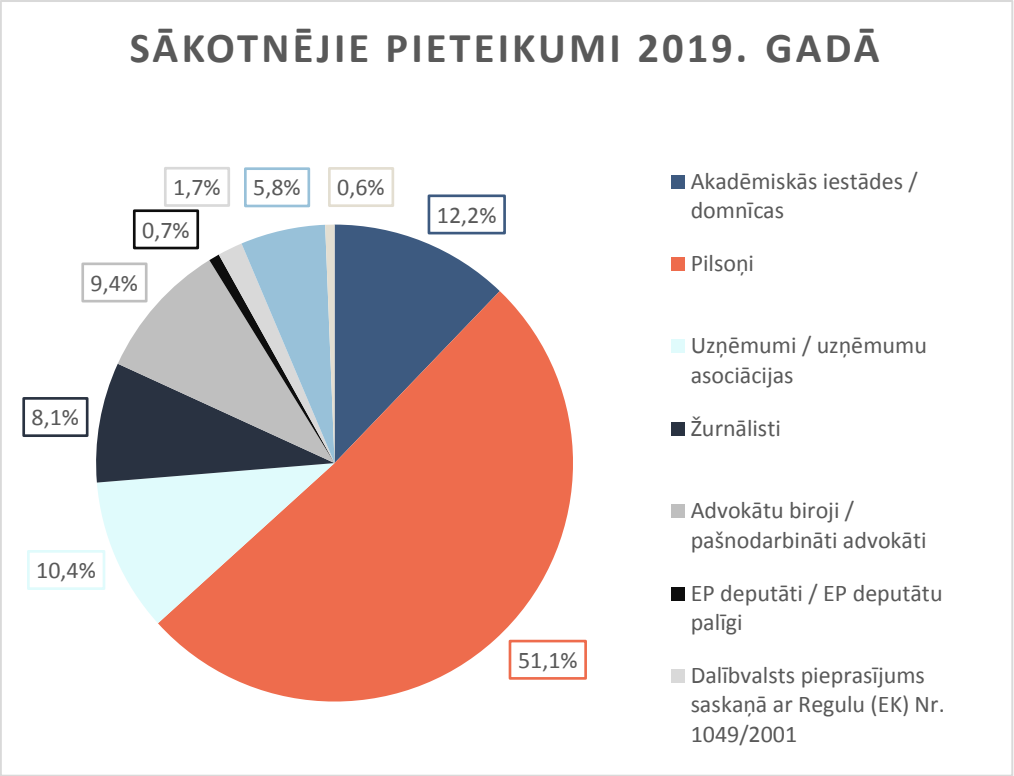
Statistikas vajadzībām "pilsoņu" profils ietver tos pieteikumu iesniedzējus, kuri savā profilā to norādīja, un tā ir noklusējuma iespēja, kas ietver tos pieteikumu iesniedzējus, kuri nenorādīja savu sociālo/profesionālo kategoriju.

- *Sākotnējie pieteikumi*

2019. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, lielāko daļu sākotnējo pieteikumu iesniedza *pilsoņi*. Šīs kategorijas pieteikumu iesniedzēji iesniedza aptuveni 51,1 % pieteikumu.

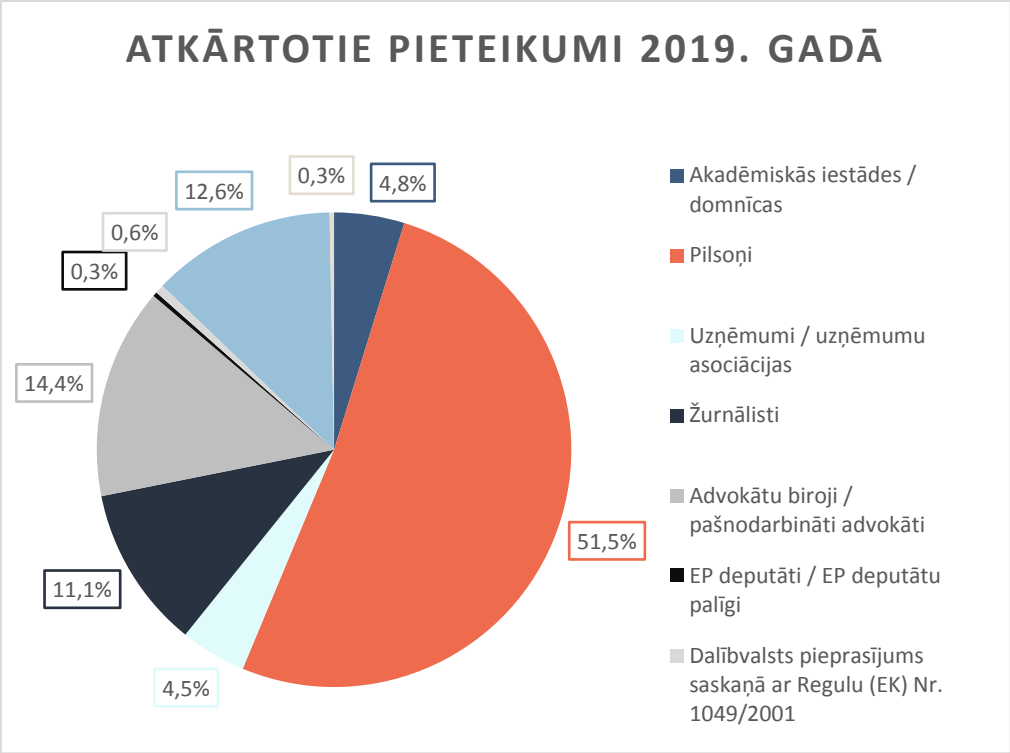
2018. gadā otro vietu starp tiem, kas iesniedza visvairāk pieteikumu, ieņēma *uzņēmumi*, taču 2019. gadā šo vietu atguva *akadēmiskās iestādes un domnīcas* (tāpat kā 2017. gadā) ar 12,2 % sākotnējo pieteikumu. Tomēr *uzņēmumi* cieši sekoja ar aptuveni 10,4 % sākotnējo pieteikumu. *Juristi* un *žurnālisti* (ar attiecīgi 9,4 % un 8,1 %) joprojām ir starp tiem, kas iesniedza visvairāk sākotnējo pieteikumu, tāpat kā iepriekšējos gados. *Nevalstiskās organizācijas* veido vienīgo atlikušo pieteikumu iesniedzēju kategoriju, kas iesniedza vairāk nekā 5 % sākotnējo pieteikumu. Tām attālināti sekoja pārējās kategorijas, un katra no tām iesniedza mazāk nekā 2 % sākotnējo pieteikumu.

[56] Pēdējā minētā ir jauna kategorija, kas ieviesta 2018. gadā, lai atspoguļotu faktu, ka dalībvalstu iestādēm ir tiesības iesniegt pieteikumus par piekļuvi dokumentiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001.

- *Atkārtotie pieteikumi*

Lielākā daļa atkārtoto pieteikumu 2019. gadā tika saņemti no *pilsoņiem*, kuri iesniedza 51,5 % no šiem pieteikumiem (salīdzinot ar 36,2 % 2018. gadā un 24,7 % 2017. gadā). *Juristi* ierindojās otrajā vietā — to iesniegtais lielais atkārtoto pieteikumu skaits veidoja ne mazāk kā 14,4 %. Trešo vietu ieņem *nevalstiskās organizācijas*, kas iesniedza 12,6 % no atkārtotajiem pieteikumiem, un tām cieši seko *žurnālisti* ar apmēram 11,1 % no atkārtotajiem pieteikumiem. Tiem attālināti sekoja *akadēmiskās iestādes un domnīcas* (4,8 %), kā arī *uzņēmumi* (4,5 %), savukārt pārējās kategorijas katra iesniedza mazāk nekā 1 % no sākotnējiem pieteikumiem.

3.4. Pieteikumu iesniedzēju ģeogrāfiskā izcelsme (pielikuma 7. tabula)

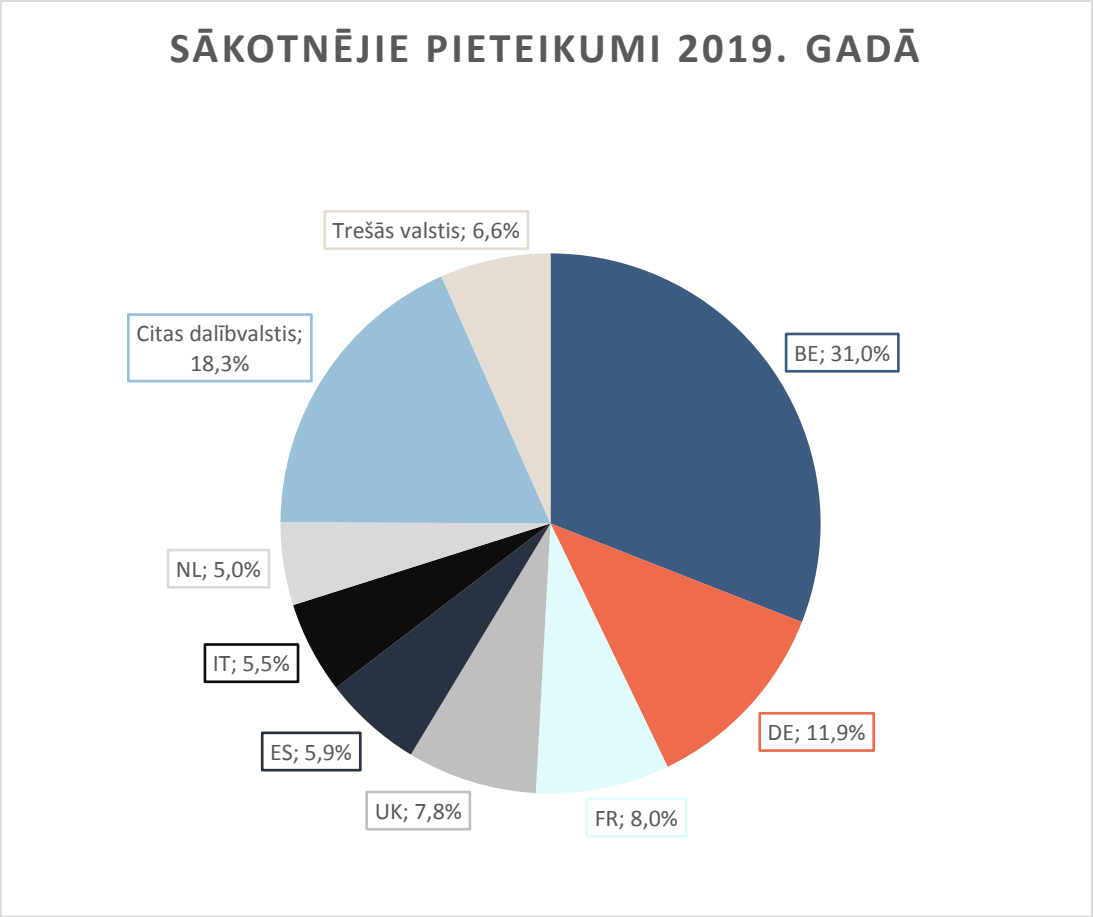
- *Sākotnējie pieteikumi*

Attiecībā uz sākotnējo pieteikumu ģeogrāfisko sadalījumu 2019. gadā, šķiet, ka pieteikumi no Beļģijas (31 %), Vācijas (11,9 %) un Francijas (8 %) kopā veidoja vairāk nekā pusi no visiem Komisijas saņemtajiem pieteikumiem.

Beļģija un Vācija vēsturiski ir bijušas divas no tām valstīm, no kurām tika saņemta lielākā daļa sākotnējo pieteikumu par piekļuvi dokumentiem, savukārt viena agrāk ļoti aktīva pieteikumu iesniedzēja, proti, Apvienotā Karaliste, ierindojās ceturtajā vietā, tādējādi turpinot kopš 2017. gada vērojamo tendenci, ka tās sākotnējo pieteikumu skaits būtiski un pastāvīgi samazinās. Patiešām, 2019. gadā tikai 7,8 % sākotnējo pieteikumu tika saņemti no Apvienotās Karalistes, salīdzinot ar 9,2 % 2018. gadā un 15,2 % 2017. gadā.

Piektā bija Spānija ar 5,9 % no sākotnējiem pieteikumiem, kam cieši sekoja Itālija (5,5 %) un Nīderlande (5 %). Pieteikumi no pārējām (21) dalībvalstīm veidoja mazāk nekā 3 % katrai dalībvalstij.

Tiesības piekļūt dokumentiem turpināja izmantot arī pieteikumu iesniedzēji, kuri pastāvīgi dzīvo vai kuru juridiskā adrese ir trešās valstīs. To sākotnējie pieteikumi apstiprināja nelielu, taču vienmērīgu pieaugumu, kas bija novērots iepriekšējos gados, sasniedzot aptuveni 6,6 % 2019. gadā, salīdzinot ar 5,3 % 2018. gadā un gandrīz 5 % 2017. gadā.

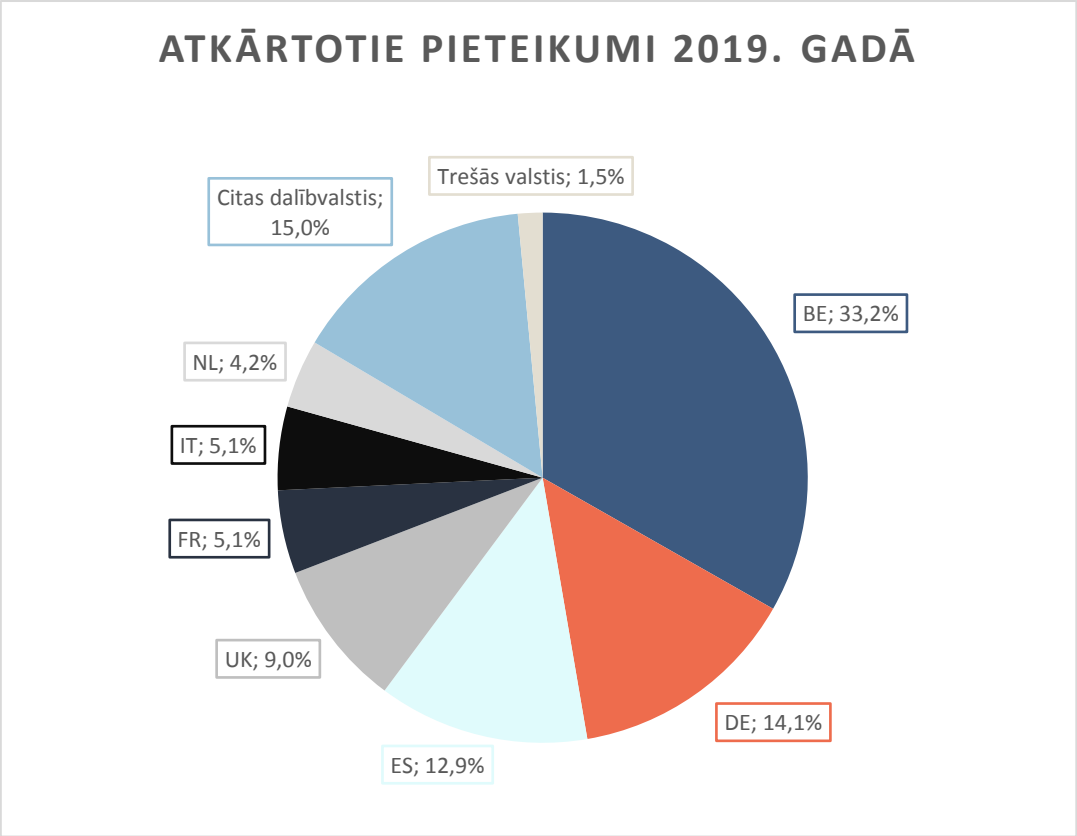

- *Atkārtotie pieteikumi*

Attiecībā uz atkārtoto pieteikumu ģeogrāfisko sadalījumu — ievērojami lielākā daļa, tāpat kā iepriekšējos gados, tika saņemta no pieteikumu iesniedzējiem Beļģijā (lai gan bija vērojams šādu pieteikumu skaita neto samazinājums līdz 33,2 % salīdzinājumā ar 45,9 % 2018. gadā), kam sekoja Vācija (14,1 %), Spānija (12,9 %) un Apvienotā Karaliste (9 %).

Francija un Itālija (katra 5,1 %), kā arī Nīderlande (4,2 %) bija vienīgās no pārējām dalībvalstīm, no kurām saņemti vairāk nekā 4 % pieteikumu. Pieteikumi no pārējām (21) dalībvalstīm veidoja ne vairāk kā 3 % katrai valstij.

Visbeidzot, to atkārtoto pieteikumu skaits, kas saņemti no pieteikumu iesniedzējiem, kuri dzīvo vai kuru juridiskā adrese ir trešās valstīs, apstiprināja nelielo samazinājumu, kas novērots pēdējos divos gados, — tie bija gandrīz 1,5 % no visiem pieteikumiem (salīdzinājumā ar 2,2 % 2018. gadā un 3,6 % 2017. gadā).

4. IZŅĒMUMU PIEMĒROŠANA PIEKĻUVES TIESĪBĀM

Regulā (EK) Nr. 1049/2001 paredzētajām piekļuves tiesībām ir vairāki konkrēti izņēmumi, kas paredzēti tās 4. pantā. Jebkurš atteikums, vai tas būtu pilnīgs vai daļējs, ir jāpamato ar vismaz vienu no šiem izņēmumiem.

4.1. Sniegtās piekļuves veidi (pielikuma 8. un 9. tabula)

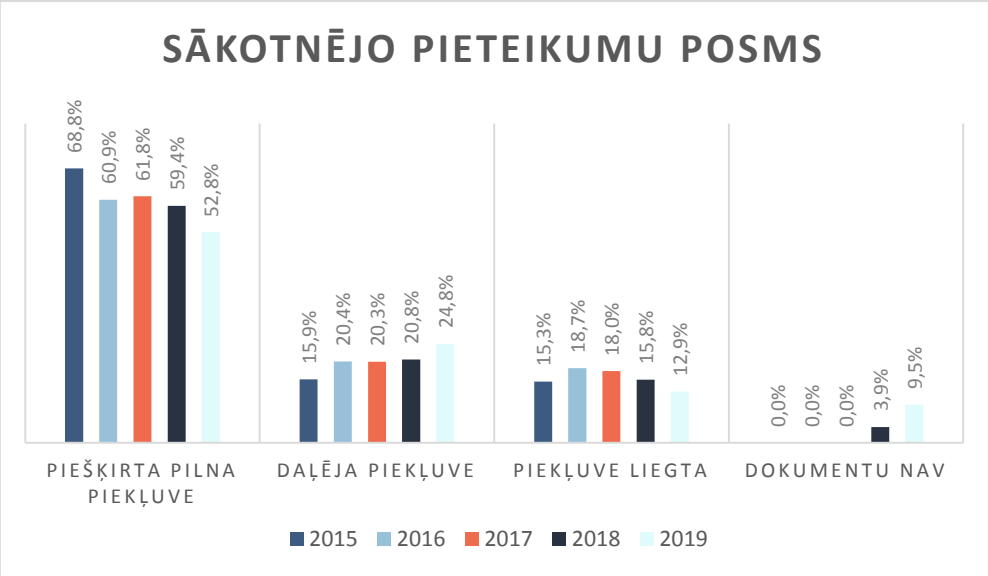
- *Sākotnējo pieteikumu posms*

2019. gadā sākotnējo pieteikumu posmā pilna vai daļēja piekļuve dokumentiem tika piešķirta vairāk nekā 77,6 % gadījumu (tādējādi kopš 2018. gada, kad šis rādītājs sasniedza 80,2 %, ir vērojams neliels samazinājums).

Pilnīgi pozitīvu atbilžu procentuālā daļa nedaudz samazinājās — no 59,4 % 2018. gadā uz 52,8 % 2019. gadā. Tomēr daļēji pozitīvo atbilžu procentuālā daļa joprojām apstiprina nelielu, bet vienmērīgu augšupejošu tendenci, kas novērota jau kopš 2017. gada (no 20,3 % 2017. gadā līdz 20,8 % 2018. gadā un 24,8 % 2019. gadā).

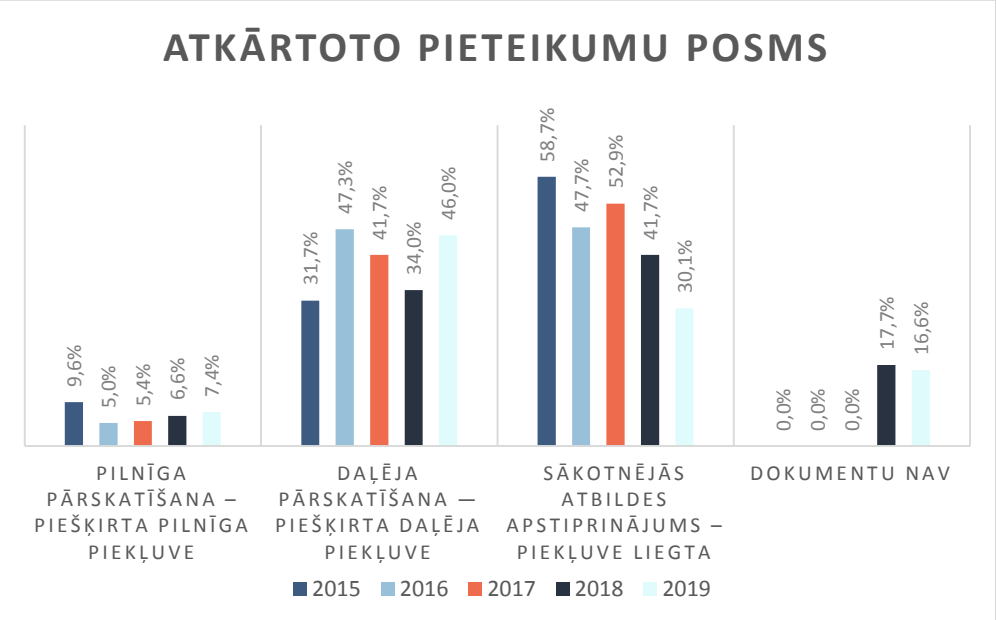
Vienlaikus turpinājās pilnas piekļuves atteikumu procentuālās daļas neliela un vienmērīga samazināšanās, kas vērojama kopš 2016. gada, — atteikumi attiecās tikai uz 12,9 % no visiem pieteikumiem (salīdzinājumā ar 15,8 % 2018. gadā un 18 % un 19 % attiecīgi 2017. un 2016. gadā).

Turklāt 2019. gads atspoguļoja strauju to lietu skaita pieaugumu, kurās pieprasītie dokumenti vai nu nepastāvēja, vai nebija iestādes rīcībā (9,5 % no sākotnējiem pieteikumiem, salīdzinot ar 3,9 % 2018. gadā).

- *Atkārtoto pieteikumu posms*

2019. gadā atkārtoto pieteikumu posmā tika pilnīgi apstiprināts 30,1 % sākotnējo atbilžu, kas tika apstrīdētas ar atkārtotajiem pieteikumiem (salīdzinājumā ar 41,7 % 2018. gadā un 52,9 % 2017. gadā). Savukārt 53,4 % sākotnējo atbilžu tika pilnībā vai daļēji mainītas (salīdzinājumā ar 40,6 % 2018. gadā).

4.2. Piekļuves tiesībām piemērotie izņēmumi[57] (pielikuma 10. tabula)

4.2.1. Sākotnējo pieteikumu posms

2019. gadā *personu privātās dzīves un neaizskaramības* aizsardzība[58] joprojām bija Eiropas Komisijas visbiežāk izmantotais izņēmums, uz kura pamata sākotnējo pieteikumu posmā tika (pilnībā vai daļēji) atteikta piekļuve dokumentiem. Ar to tika pamatots vismaz 41,1 % atteikumu, salīdzinot ar 34,5 % 2018. gadā un gandrīz 31,4 % 2017. gadā. Tāpat kā iepriekšējos gados, lielā daļā gadījumu šo atteikumu iemesls bija nepieciešamība rediģēt dokumentos iekļautos zemākā līmeņa personāla un trešo personu pārstāvju vārdus saskaņā ar piemērojamajiem datu aizsardzības tiesību aktiem.

Otrais biežāk izmantotais izņēmums ir saistīts ar *komerciālo interešu* aizsardzību[59]. Ar šo izņēmumu tika pamatoti vairāk nekā 15 % (pilnīgo vai daļējo) atteikumu[60].

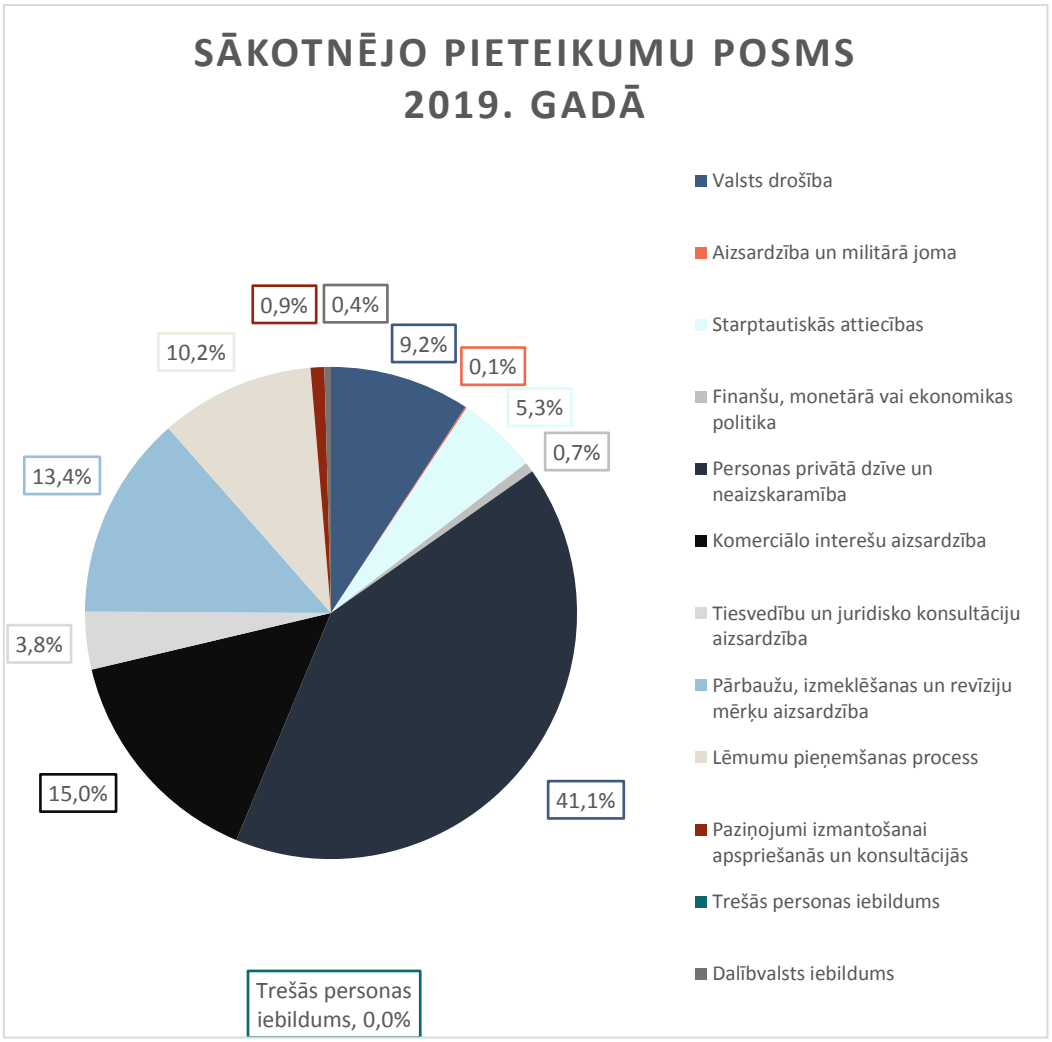
Trešais biežāk izmantotais izņēmums vairs nebija izņēmums, kura mērķis ir aizsargāt *notiekošu lēmumu pieņemšanas procesu*, bet gan izņēmums, kas saistīts ar *pārbaužu, izmeklēšanas un revīziju mērķu aizsardzību*[61] un kas bija pamatā 13,4 % atteikumu[62].

Tam sekoja izņēmums, kura mērķis ir aizsargāt *notiekošu lēmumu pieņemšanas procesu*[63] un kurš tika izmantots 10,2 % gadījumu[64].

Valsts drošības aizsardzībai paredzētā izņēmuma[65] relatīvais izmantošanas biežums pieauga nedaudz, taču vienmērīgi (no 5,4 % 2017. gadā līdz gandrīz 8,8 % 2018. gadā un 9,2 % 2019. gadā).

Papildus izņēmumam, kas paredz *starptautisko attiecību* aizsardzību[66] un kas tika izmantots 5,3 % gadījumu[67], uz katru no pārējiem Regulā (EK) Nr. 1049/2001 paredzētajiem izņēmumiem iestāde, daļēji vai pilnībā atsakot piekļuvi pieprasītajiem dokumentiem sākotnējo pieteikumu posmā, atsaucās ne biežāk kā 4 % gadījumu.

[57] Pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. pantu.
[58] Šis izņēmums ir paredzēts Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā.
[59] Šis izņēmums ir paredzēts Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta pirmajā ievilkumā.
[60] Salīdzinājumā ar 15,4 % 2018. gadā un 16,8 % 2017. gadā.
[61] Šis izņēmums ir paredzēts Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta trešajā ievilkumā.
[62] Salīdzinājumā ar 12,7 % 2018. gadā un 17,7 % 2017. gadā.
[63] Šis izņēmums ir paredzēts Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 3. punkta pirmajā daļā.
[64] Salīdzinājumā ar 15,1 % 2018. gadā un 16,3 % 2017. gadā.
[65] Šis izņēmums ir paredzēts Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā.
[66] Šis izņēmums ir paredzēts Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta trešajā ievilkumā.
[67] Salīdzinot ar 5,8 % 2018. gadā, 4 % 2017. gadā un 3,4 % 2016. gadā; tādējādi tā izmantošana Eiropas Komisijā lēni, bet vienmērīgi pieaug.

4.2.2. Atkārtoto pieteikumu posms

Lai gan 2019. gadā bija vērojams neliels šā izņēmuma izmantošanas samazinājums, *pārbaužu, izmeklēšanas un revīziju mērķu* aizsardzība, tāpat kā iepriekšējos gados, visbiežāk bija galvenais iemesls, lai apstiprinātu (pilnīgu vai daļēju) piekļuves atteikumu, — 24,3 % gadījumu (salīdzinājumā ar 30,6 % 2018. gadā un gandrīz 35 % 2017. gadā).

Otrajā vietā bija izņēmums saistībā ar *personu privātās dzīves un neaizskaramības* aizsargāšanu (22,2 % salīdzinājumā ar 25 % 2018. gadā un 26,1 % 2017. gadā).

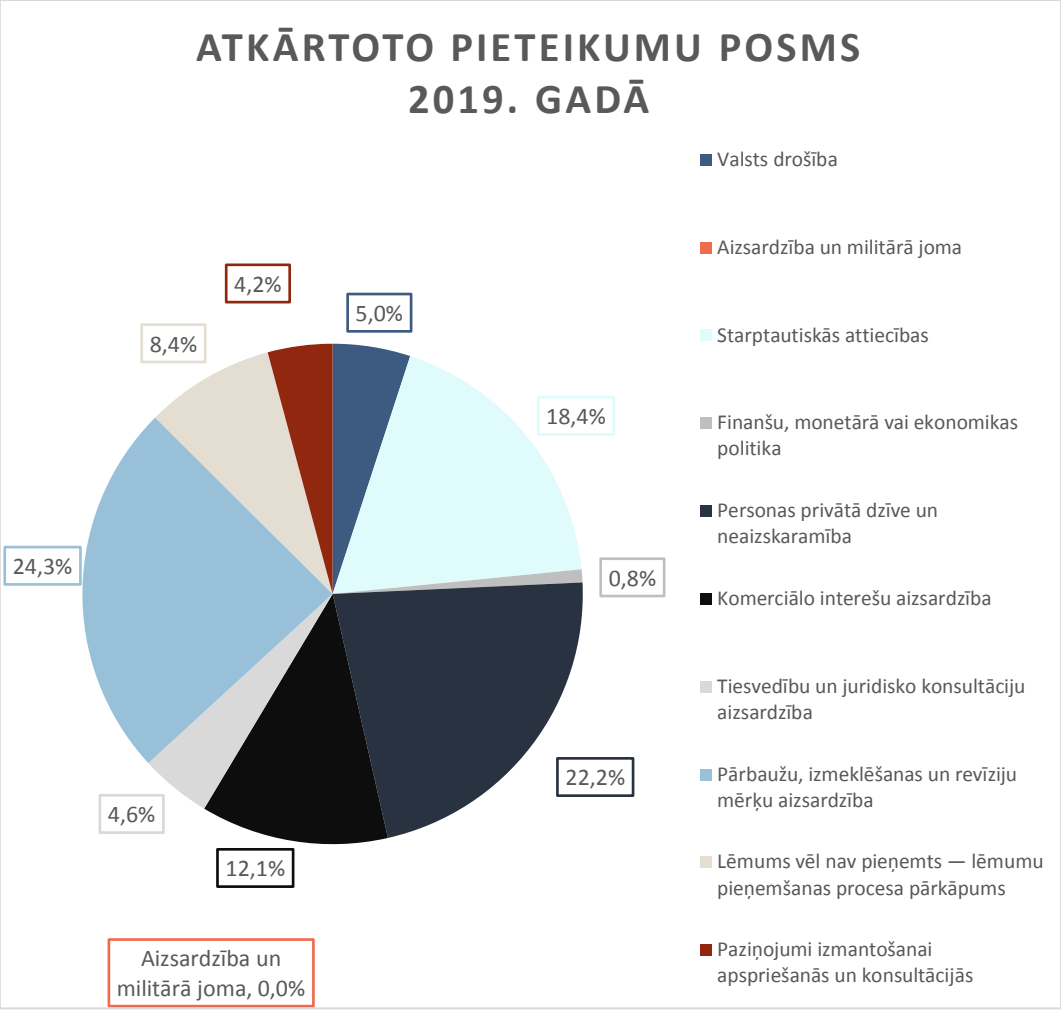
Izņēmums, kas aizsargā sabiedrības intereses attiecībā uz *starptautiskajām attiecībām*, 2019. gadā ieņēma trešo vietu ar 18,4 % (salīdzinājumā ar 5,6 % 2018. gadā un gandrīz 4 % 2017. gadā).

Izņēmums, kura nolūks ir aizsargāt *komerciālās intereses*, joprojām tika izmantots retāk (12,1 % gadījumu 2019. gadā salīdzinājumā ar 12,5 % 2018. gadā un 13,2 % 2017. gadā) un ieņēma ceturto vietu, apliecinot kopš 2016. gada novēroto vienmērīgo tā izmantošanas samazināšanos (tolaik ar to tika pamatoti 15,9 % atkārtoto atteikumu).

Izņēmums iestādes *notiekoša lēmumu pieņemšanas procesa* aizsardzībai ierindojās piektajā vietā — uz to atsauce tika izdarīta 8,4 % gadījumu. Šis rādītājs apstiprina iepriekšējā

ziņojumā novēroto tendenci, saskaņā ar kuru uz šo izņēmumu, šķiet, atsaucas retāk (tā izmantošana jau ir sarukusi no 10,8 % 2018. gadā, aptuveni 12,2 % 2017. gadā un 20,2 % 2016. gadā).

Izņēmumi, kas aizsargā sabiedrības intereses attiecībā uz *valsts drošību* un *juridiskām konsultācijām un tiesvedībām*, bija nākamie biežāk izmantotie iestādē (attiecīgi 5 % un 4,6 % gadījumu).

5. SŪDZĪBAS EIROPAS OMBUDAM

2019. gadā Eiropas Ombuds pabeidza izskatīt 42 sūdzības par to, kā Eiropas Komisija izskata pieprasījumus par piekļuvi dokumentiem[68]. Salīdzinājumam — iepriekšējos trīs gados Eiropas Ombuds bija izbeidzis mazāku skaitu sūdzību (proti, 2018. gadā — 29, 2017. gadā — 25, 2016. gadā — 21).

Tikai sešos gadījumos Eiropas Ombuds konstatēja administratīvu kļūmi[69].

[68] Statistika attiecas uz Eiropas Ombuda lietām par visiem Eiropas Komisijas departamentiem, izņemot Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai.
[69] Proti, lietās 1302/2017, 1632/2018, 1227/2017, 2134/2018, 195/2017 un 1708/2015.

Eiropas Ombuds 2019. gadā sāka 32 jaunas izmeklēšanas lietas, kurās piekļuve dokumentiem bija sūdzības galvenā vai papildu daļa; salīdzinājumam — 2018. gadā jauna izmeklēšana tika sākta 29 lietās, 2017. gadā — 25 lietās, bet 2016. gadā — 12 lietās.

Šī statistika apstiprina jaunu izmeklēšanu skaita būtisko pieaugumu[70], kas novērots kopš 2017. gada, un atspoguļo to, ka Eiropas Ombuds piešķir šai konkrētajai darbības jomai lielāku nozīmi[71].

Piešķirto nozīmi apliecina arī tā dēvētā "paātrinātā procedūra" attiecībā uz sūdzībām par piekļuvi dokumentiem, ko Eiropas Ombuds ieviesa 2018. gadā. Saskaņā ar šo procedūru Eiropas Ombuds apņēmās lēmumu par to, vai uzsākt izmeklēšanu, pieņemt piecās darba dienās, bet lēmumus izmeklēšanās par piekļuvi dokumentiem pieņemt 40 darba dienās no sūdzības saņemšanas dienas[72].

Ja Eiropas Ombuds secina, ka Eiropas Komisija ir kļūdaini atteikusi piekļuvi pieprasītajam(-iem) dokumentam(-iem), tas var ieteikt tai piešķirt pilnu vai daļēju piekļuvi attiecīgajiem dokumentiem.

Šie ieteikumi iestādei nav juridiski saistoši. Tomēr, ja iestāde nepilda Eiropas Ombuda ieteikumus, tas var nosūtīt šo jautājumu Eiropas Parlamentam īpašā ziņojumā.

Visbeidzot, neliels sūdzību un pieprasījumu skaita pieaugums veido tikai ļoti nelielu daļu no visiem pieprasījumiem par piekļuvi dokumentiem, kurus apstrādā Eiropas Komisija.

6. IZSKATĪŠANA TIESĀ

ES tiesas 2019. gadā dažādos tiesvedības procesos pilnveidoja jau tā ievērojamo judikatūras kopumu, kas attiecas uz piekļuvi ES iestāžu dokumentiem. Šī jaunizveidotā judikatūra lielā mērā apstiprināja Eiropas Komisijas praksi saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001 un turpinās to virzīt.

6.1. Eiropas Savienības Tiesa

Eiropas Savienības Tiesa 2019. gadā apelācijas procesā pieņēma vismaz piecus spriedumus par tiesībām uz publisku piekļuvi dokumentiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001, kurā tiesvedības puse bija Eiropas Komisija, turpretī 2018. gadā tāds bija viens[73].

Šajos piecos spriedumos Tiesa skaidroja gan jautājumus, kas aptver procesuālos aspektus, gan konkrētākus jautājumus pēc būtības, kas izriet no Regulas (EK) Nr. 1049/2001 īstenošanas.

[70] Sk. iepriekš minēto 2017. gada ziņojumu par piekļuvi dokumentiem, 11. lpp.
[71] Sk. arī iepriekš minēto 2018. gada ziņojumu par piekļuvi dokumentiem.
[72] https://www.ombudsman.europa.eu/lv/letter/en/89730.
[73] Proti: 2019. gada 30. janvāra rīkojums lietā *Verein Deutsche Sprache eV* / Eiropas Komisija, C-440/18P, EU:C:2019:77; 2019. gada 13. marta spriedums lietā *AlzChem AG* / Eiropas Komisija, C-666/17P, EU:C:2019:196; 2019. gada 21. maija rīkojums lietā *P Anikó Pint* / Eiropas Komisija, C-770/18, EU:C:2019:436; 2019. gada 6. novembra rīkojums lietā *Hércules Club de Fútbol, SAD* / Eiropas Komisija, C-332/19 P, EU:C:2019:948; un 2019. gada 17. decembra rīkojums lietā *Rogesa Roheisengesellschaft Saar mbH* / Eiropas Komisija, C-568/18P, EU:C:2019:1092.

6.1.1. Dažu materiālo tiesību normu precizējumi

Divi no minētajiem pieciem spriedumiem, ko Tiesa pasludināja 2019. gadā saistībā ar Regulas (EK) Nr. 1049/2001 īstenošanu, attiecās uz *vispārējās konfidencialitātes prezumpcijas* piemērošanu dokumentiem *valsts atbalsta lietās*[74].

Tiesa apstiprināja, ka dokumentu publiskošana Komisijas administratīvajā lietā valsts atbalsta pārskatīšanas procedūrā būtībā mazina pārbaužu, izmeklēšanas un revīziju mērķu aizsardzību Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta trešā ievilkuma nozīmē.

Iestāde var piemērot vispārēju konfidencialitātes prezumpciju, pamatojoties tikai uz to, ka pieprasītais(-ie) dokuments(-i) ir administratīvās valsts atbalsta lietas daļa[75]. Uz šādi aizsargātiem dokumentiem "neattiecas pienākums pilnībā vai daļēji atklāt to saturu"[76].

Šī vispārējā prezumpcija ir piemērojama arī neatkarīgi no i) pieprasīto dokumentu skaita, ii) no tā, vai pieteikuma iesniedzējs ir konkrēti norādījis attiecīgo dokumentu vai dokumentus[77], vai iii) no tā, vai attiecīgie dokumenti ir pastāvējuši pirms attiecīgās oficiālās valsts atbalsta izmeklēšanas sākuma[78].

Tomēr minētā vispārējā prezumpcija ir atspēkojama un neizslēdz iespēju, ka var tikt publiskoti daži no Komisijas valsts atbalsta lietā ietvertajiem konkrētajiem dokumentiem[79]. Pierādīšanas pienākums ir prasītājam neatkarīgi no tā, vai ir grūti iesniegt pierādījumus, kas nepieciešami tās atspēkošanai[80]. Šajā saistībā jānorāda, ka ar to vien, ka pieprasītie dokumenti tieši un konkrēti skar prasītāju, nepietiek, lai atspēkotu attiecīgo vispārējo prezumpciju[81].

Turklāt Tiesa apstiprināja, ka uz dokumentiem, kas saistīti ar *EU Pilot procedūrām*, attiecas arī vispārējā prezumpcija par nepubliskošanu, jo tās ir saistītas ar pārkāpumu procedūrām, pirms kurām tās notikušas, kuras tās sagatavo vai no kurām izvairās[82].

Iepriekš minētās vispārējās prezumpcijas, kuras atzinusi Tiesa, neizslēdz ieinteresētās personas tiesības pierādīt *sevišķi svarīgas sabiedrības intereses*, kas attaisno prasītā(-o) dokumenta(-u) publiskošanu.

Šajā saistībā Tiesa paskaidroja, ka šādas intereses nav nosakāmas, pamatojoties uz to, ka dokumenti ļautu pieteikuma iesniedzējam savā atcelšanas prasībā iesniegt pārliecinošākus argumentus[83], sagatavot tiesvedību vai iegūt pierādījumus tiesvedībā valstu tiesās[84], vai ļaut

[74] Proti, 2019. gada 13. marta spriedums lietā *AlzChem AG* / Eiropas Komisija un iepriekš minētais 2019. gada 6. novembra spriedums lietā *Hércules Club de Fútbol, SAD* / Eiropas Komisija.
[75] Sk. iepriekš minēto 2019. gada 13. marta spriedumu lietā *AlzChem AG* / Eiropas Komisija, 32. punkts.
[76] Turpat, 70. punkts.
[77] Turpat, 31. punkts.
[78] Turpat, 34. punkts.
[79] Turpat, 38. punkts.
[80] Turpat, 39. punkts.
[81] Iepriekš minētais 2019. gada 6. novembra rīkojums lietā *Hércules Club de Fútbol, SAD* / Eiropas Komisija, 7. punkts.
[82] Iepriekš minētais 2019. gada 21. maija rīkojums lietā *P Anikó Pint* / Eiropas Komisija, 12. punkts.
[83] Iepriekš minētais 2019. gada 13. marta spriedums lietā *AlzChem AG* / Eiropas Komisija, 56. punkts.
[84] Iepriekš minētais 2019. gada 21. maija rīkojums lietā *P Anikó Pint* / Eiropas Komisija, 24. punkts.

pieteikuma iesniedzējam izmantot savas tiesības uz aizstāvību pārkāpuma procedūrā, kas attiecas uz valsts atbalstu[85]. Tādējādi katrs no šiem pamatojumiem kvalificējams kā privātas intereses.

Visbeidzot, Tiesa atkārtoti uzsvēra savu iedibināto judikatūru, saskaņā ar kuru, lai Komisija veiktu savu administratīvo darbību, tai nav nepieciešama tik plaša piekļuve dokumentiem, kāda nepieciešama, veicot tās likumdošanas darbību[86].

6.1.2. Dažu procesuālo noteikumu precizējumi

Pirmkārt, Tiesa atzina likumības prezumpciju, kas pievienota iestādes paziņojumam par pieprasīto dokumentu neesību[87]. Tiesa sprieda, ka minētā prezumpcija i) ir piemērojama pat vispārīga rakstura deklarācijām (neattiecas uz konkrētiem un identificētiem dokumentiem)[88] un ii) to nevar atspēkot ar vienkāršu apgalvojumu, ka iespējamā esošo dokumentu neesība būtu acīmredzami pretrunā pareizai administratīvajai praksei[89].

Otrkārt, Tiesa atkārtoti uzsvēra, ka pieteikuma iesniedzējam pēc būtības nav intereses lūgt atcelt apstrīdēto un formāli neatcelto lēmumu pēc pieprasīto dokumentu publiskošanas, kaut arī tas ir pēc tiesvedības uzsākšanas[90]. Nepārtraukta interese iepriekšpieņem, ka prettiesiskums var atkārtoties nākotnē neatkarīgi no konkrētajiem apstākļiem konkrētajā lietā, un tas ir jāizvērtē *in concreto*[91].

6.2. Vispārējā tiesa

2019. gadā Vispārējā tiesa pasludināja deviņus spriedumus lietās, kuras attiecās uz tiesībām piekļūt dokumentiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001 un kurās bija iesaistīta Eiropas Komisija[92]. Eiropas Komisija bija puse visās minētajās lietās.

Četros no šiem deviņiem spriedumiem tika noraidīta prasība atcelt Komisijas lēmumus. Konkrētāk, divos no šiem spriedumiem Vispārējā tiesa apstiprināja Eiropas Komisijas

[85] Iepriekš minētais 2019. gada 6. novembra rīkojums lietā *Hércules Club de Fútbol, SAD* / Eiropas Komisija, 16. punkts.
[86] Iepriekš minētais 2019. gada 13. marta spriedums lietā *AlzChem AG* / Eiropas Komisija, 65. punkts.
[87] Iepriekš minētais 2019. gada 30. janvāra rīkojums lietā *Verein Deutsche Sprache eV* / Eiropas Komisija, 14. punkts.
[88] Turpat.
[89] Turpat, 23. punkts.
[90] Iepriekš minētais 2019. gada 17. decembra rīkojums lietā *Rogesa Roheisengesellschaft Saar mbH* / Eiropas Komisija, 25. un 26. punkts. (Šajā gadījumā tas bija pēc pārsūdzības iesniegšanas.)
[91] Turpat, 27.–29. punkts.
[92] 2019. gada 12. novembra rīkojums lietā *Patrick Breyer* / Eiropas Komisija, T 158/19, EU:T:2019:791; 2019. gada 17. decembra rīkojums lietā *Uniunea Națională a Transportatorilor Rutieri din România (UNTRR)* / Eiropas Komisija, T-560/19, EU:T:2019:905; 2019. gada 11. aprīļa rīkojums lietā *Damien Bruel* / Eiropas Komisija, T-202/18, EU:T:2019:253; 2019. gada 30. aprīļa rīkojums lietā *Marco Bronckers* / Eiropas Komisija, T-746/18, EU:T:2019:280; 2019. gada 14. maija rīkojums lietā *Régie autonome des transports parisiens (RATP)* / Eiropas Komisija, T-422/18, EU:T:2019:339; 2019. gada 12. septembra rīkojums lietā *Régie autonome des transports parisiens (RATP)* / Eiropas Komisija, T-250/18, EU:T:2019:615; 2019. gada 27. februāra rīkojums lietā *Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)* / Eiropas Komisija, T-25/18, EU:T:2019:129; 2019. gada 14. maija spriedums lietā *Commune de Fessenheim* un citi / Eiropas Komisija,T-751/17, EU:T:2019:330; 2019. gada 12. februāra spriedums lietā *Hércules Club de Fútbol, SAD* / Eiropas Komisija, T-134/17, EU:T:2019:80.

lēmumu un pilnībā noraidīja prasības[93], turpretī divos pārējos spriedumos prasības tika atzītas par acīmredzami nepieņemamām[94].

Atlikušajos piecos spriedumos Vispārējā tiesa uzdeva svītrot no reģistra trīs prasības pret Eiropas Komisiju pēc tam, kad pieteikumu iesniedzēji nolēma pārtraukt tiesvedību[95]. Turklāt vienā gadījumā Vispārējā tiesa ļāva labot prasību, kas nepamatoti ierosināta pret Eiropas Komisiju, nevis Pētniecības izpildaģentūru[96], un citā lietā tā uzskatīja, ka tiesvedība ir jāizbeidz[97].

Šajā 2019. gadā izstrādātajā judikatūras kopumā Vispārējai tiesai bija iespēja izskaidrot gan jautājumus, kas aptver procesuālos aspektus, gan no Regulas (EK) Nr. 1049/2001 īstenošanas izrietošus konkrētākus jautājumus pēc būtības.

6.2.1. Dažu materiālo tiesību normu precizējumi

Materiālo tiesību precizējumi, ko Vispārējā tiesa izdeva 2019. gadā, būtībā bija saistīti ar izņēmumu, kas *aizsargā izmeklēšanas mērķus* un ir paredzēts Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta trešajā ievilkumā.

- *Valsts atbalsta pirmspaziņošanas posms, ko aizsargā vispārēja prezumpcija*

Pirmkārt, Vispārējā tiesa atzina vispārējās konfidencialitātes prezumpcijas piemērošanas "paplašināšanu" attiecībā uz dokumentiem, ar kuriem apmainās valsts atbalsta procedūras *pirmspaziņošanas posmā*[98], pamatojoties uz to, ka tā nodrošina dalībvalstu labu sadarbību savstarpējas uzticēšanās gaisotnē un tādējādi iespējamās turpmākās sākotnējās izmeklēšanas vai pat oficiālās izmeklēšanas procedūras pareizu norisi[99].

[93] Proti, iepriekš minētais 2019. gada 14. maija spriedums lietā *Commune de Fessenheim* un citi / Eiropas Komisija, T - 751/17, un iepriekš minētais 2019. gada 12. februāra spriedums lietā *Hércules Club de Fútbol, SAD* / Eiropas Komisija, T-134/17.

[94] Proti, iepriekš minētais 2019. gada 17. decembra rīkojums lietā *Uniunea Naţională a Transportatorilor Rutieri din România (UNTRR)* / Eiropas Komisija, T-560/19; un iepriekš minētais 2019. gada 14. maija rīkojums lietā *Régie autonome des transports parisiens (RATP)* / Eiropas Komisija, T-422/18.

[95] Proti, iepriekš minētais 2019. gada 11. aprīļa rīkojums lietā *Damien Bruel* / Eiropas Komisija, T-202/18, iepriekš minētais 2019. gada 30. aprīļa rīkojums lietā *Marco Bronckers* / Eiropas Komisija, T-746/18; un iepriekš minētais 2019. gada 12. septembra rīkojums lietā *Régie autonome des transports parisiens (RATP)* / Eiropas Komisija, T-250/18.

[96] 2019. gada 12. novembra rīkojums lietā *Patrick Breyer* / Eiropas Komisija, T 158/19, EU:T:2019:79.

[97] 2019. gada 27. februāra rīkojums lietā *Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)* / Eiropas Komisija, T-25/18, EU:T:2019:129.

[98] Iepriekš minētais 2019. gada 14. maija spriedums lietā *Commune de Fessenheim* un citi / Eiropas Komisija, T-751/17, 71. punkts.

[99] Turpat, 50. punkts.

Šajā saistībā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka apmaiņa pirmspaziņošanas posmā notiek pēc dalībvalstu iniciatīvas, kas būtībā ir atkarīga no uzticības attiecībām, kuras iestāde nodibinājusi ar tām[100]. Turklāt pirmspaziņošana neveicina lēmuma pieņemšanu kā tādu, bet drīzāk nesaistošu novērtējumu, kurā Komisija tikai izsaka savu viedokli, ko var mainīt, pamatojoties uz informāciju, kuru vēlāk varētu sniegt iestādei[101].

Saskaņā ar iedibināto judikatūru, ja iestāde pamato savu lēmumu ar Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 2. punktā paredzētu piekļuves tiesību izņēmumu, tai pēc būtības ir jāsniedz paskaidrojumi par to, kā piekļuve attiecīgajam dokumentam varēja konkrēti un faktiski kaitēt interesēm, kuras aizsargā šis izņēmums.

Vispārējā tiesa tomēr atkārtoti uzsvēra, ka gadījumā, ja iestādei ir tiesības paļauties uz vispārēju konfidencialitātes prezumpciju, tās argumentācijā nav jāiedziļinās visos dažādajos attiecīgajos faktos un tiesību aktu pantos. Patiesībā pietiek ar to, ka pamatojumā ir nepārprotami un viennozīmīgi izklāstīta iestādes lietotā argumentācija, lai ļautu, pirmkārt, attiecīgajām personām novērtēt pieņemtā lēmuma pamatojumu un aizstāvēt savas tiesības, un, otrkārt, Tiesai — īstenot savas pilnvaras to pārskatīt[102].

Turklāt Vispārējā tiesa uzsvēra, ka iestāde, piemērojot vispārējo konfidencialitātes prezumpciju, lai atteiktu piekļuvi dokumentiem, ar kuriem apmainās valsts atbalsta procedūras pirmspaziņošanas posmā, nepārkāpj ne Pamattiesību hartas 42. pantu, ne 47. pantu[103].

Saistībā ar šo pēdējo noteikumu ir vērts atzīmēt, ka Vispārējā tiesa sekoja Eiropas Komisijai, norādot, ka "Regulas Nr. 1049/2001 mērķis ir risināt jautājumus, kas saistīti ar publisku piekļuvi Savienības iestāžu dokumentiem, nevis jautājumus, kas saistīti ar pierādījumiem, kuri pusēm ir jāiesniedz tiesas procesā, neatkarīgi no tā, vai runa ir par tiesvedību Savienības tiesās vai valstu tiesās"[104].

- *Slēgtu valsts atbalsta lietu aizsardzība, ievērojot vispārēju konfidencialitātes prezumpciju*

Turklāt Vispārējā tiesa apstiprināja konfidencialitātes prezumpcijas piemērojamību *valsts atbalsta lietās, pat slēgtās lietās*, kamēr noris tiesvedība par lēmumu pēc būtības[105]. Tādējādi Vispārējā tiesa ir ievērojusi iedibināto judikatūru, kurā ņemts vērā tas, ka Eiropas Komisija atkarībā no tiesvedības iznākuma var atsākt izmeklēšanu, lai, iespējams, pieņemtu jaunu lēmumu[106].

- *Sevišķi svarīgu sabiedrības interešu jēdziens*

Vispārējai tiesai arī bija iespēja izskaidrot jēdziena "sevišķi svarīgas sabiedrības intereses" robežas Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta nozīmē. Tam ir izšķiroša nozīme minētās

[100] Turpat, 54. punkts.
[101] Turpat, 33. punkts.
[102] Turpat, 72. punkts.
[103] Turpat sk. attiecīgi 112. un 125. punktu.
[104] Turpat, 123. punkts.
[105] Iepriekš minētais 2019. gada 12. februāra spriedums lietā *Hércules Club de Fútbol, SAD* / Eiropas Komisija, T-134/17, sk. cita starpā 44.–47., 54. un 55. punktu.
[106] Turpat.

regulas kontekstā, jo tam var būt priekšroka salīdzinājumā ar dažiem izņēmumiem, ar kuriem tiek pamatots atteikums piekļūt pieprasītajiem dokumentiem. Šajā saistībā Vispārējā tiesa atkārtoti uzsvēra, ka pieteikuma iesniedzēja *tiesības uz aizstāvību* nevar kvalificēt kā "sevišķi svarīgas sabiedrības intereses" Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta nozīmē[107].

Īpašās intereses, uz kurām var atsaukties persona, kura pieprasa piekļuvi *dokumentam(-iem), kas attiecas uz viņu personīgi*, arī nevar ņemt vērā kā sevišķi svarīgas sabiedrības intereses Regulas (EK) Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta nozīmē, jo šīs regulas mērķis ir dot plašai sabiedrībai tiesības piekļūt iestāžu dokumentiem, nevis paredzēt noteikumus, kas paredzēti, lai aizsargātu īpašas intereses, kas var būt konkrētai personai, lai piekļūtu vienam vai vairākiem dokumentiem[108].

6.2.2. Dažu procesuālo noteikumu precizējumi

Vispārējā tiesa 2019. gadā izskatīja arī vairākus procesuālus jautājumus, kas saistīti ar prasībām atcelt Eiropas Komisijas lēmumus, kuri pieņemti saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001.

- *Par LESD 263. pantā noteiktā termiņa obligāto raksturu*

Kas attiecas uz procesuālajiem noteikumiem, Vispārējā tiesa vispirms uzsvēra, ka divu mēnešu termiņš, kas paredzēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pantā prasības atcelt iestādes lēmumu ierosināšanai, ir obligāts.

Tāpēc divu mēnešu termiņš ir sabiedriskās kārtības jautājums, un tas nav atkarīgs ne no lietas dalībniekiem, ne Tiesas[109].

Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pantā paredzētais termiņš tika noteikts, lai nodrošinātu juridisko skaidrību un noteiktību, kā arī lai izvairītos no jebkādas diskriminācijas vai patvaļīgas rīcības tiesas spriešanā[110].

Uz to attiecas vienīgi atkāpes neparedzamu apstākļu vai nepārvaramas varas gadījumā Eiropas Savienības Tiesas Statūtu 45. panta nozīmē[111].

Attiecīgi prasība atcelt Eiropas Komisijas lēmumu par atkārtotu pieteikumu, kas ir iesniegta pēc Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pantā noteiktā divu mēnešu termiņa beigām, ja uz to neattiecas neviena no iepriekšminētajām atkāpēm, ir jānoraida kā acīmredzami nepieņemama[112].

[107] Turpat, 46., 47. un 54. punkts.
[108] Turpat, 44. punkts.
[109] 2019. gada 17. decembra rīkojums lietā *Uniunea Naţională a Transportatorilor Rutieri din România (UNTRR)* / Eiropas Komisija, T-560/19, EU:T:2019:905, 7. punkts.
[110] Turpat.
[111] Turpat, 9. punkts.
[112] Turpat, 10. punkts.

- *Lēmuma par atkārtotu pieteikumu juridiskās sekas*

Otrkārt, Vispārējā tiesa atgādināja, ka būtībā vienīgi lēmumu, ko Eiropas Komisijas vārdā pieņēmis Ģenerālsekretārs, var pārsūdzēt saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pantu. Šī nostāja saskan ar iedibināto judikatūru, atbilstīgi kurai atbilde uz sākotnējo pieteikumu regulas 7. panta 1. punkta nozīmē principā nav apstrīdama, izņemot ārkārtas apstākļus: ja tā tiek atsaukta tāda trūkuma dēļ kā, piemēram, prasītāja neinformēšana par iespējām to pārsūdzēt, vai ja tā ir iestādes galīgā nostāja[113].

Patiešām, lēmums, kas pieņemts atkārtotu pieteikumu posmā saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1049/2001 8. panta 1. punktu, ir juridisks lēmums, kas pilnībā aizstāj *ex tunc* iepriekšējo nostāju, kura ietverta iestādes sākotnējā atbildē[114]. Līdz ar to vienīgi šis lēmums var radīt tiesiskas sekas, kas varētu ietekmēt pieteikuma iesniedzēja intereses, un attiecīgi par to var iesniegt prasību par atcelšanu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pantu[115].

- *Apstrīdētā lēmuma* de facto *atsaukšanas sekas*

Treškārt, Vispārējā tiesa apstiprināja, ka prasībai atcelt Komisijas lēmumu vairs nav jēgas un tā vairs nav jāizskata, ja pieteikuma iesniedzējs iegūst pieprasīto informāciju ar vēlāku iestādes lēmumu, kurš *de facto* atsauc apstrīdēto lēmumu[116].

- *Atcelšanas prasības veidlapās pieļauto kļūdu labošana*

Visbeidzot, Vispārējā tiesa atļāva veikt labojumu, ko pieprasīja pieteikuma iesniedzējs, kurš bija kļūdaini ierosinājis prasību pret Eiropas Komisiju, nevis Pētniecības izpildaģentūru[117].

Šajā saistībā Vispārējā tiesa norādīja, ka saskaņā ar iedibināto judikatūru kļūdas veidlapā attiecībā uz atbildētāja iecelšanu var tikt labotas pēc prasības ierosināšanas, ja to var konstatēt bez jebkādas neskaidrības[118].

Tādējādi Vispārējā tiesa piekrita uzskatīt, ka Pētniecības izpildaģentūra ir uzskatāma par pusi, pret kuru ierosināta atcelšanas prasība[119] Šajā gadījumā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka apstrīdētā lēmuma virsraksts, kurā ar lielajiem burtiem kā ekspeditors norādīta "Eiropas Komisijas Pētniecības izpildaģentūra", varētu būt maldinošs attiecībā uz Pētniecības izpildaģentūras atšķirīgo juridisko statusu[120]. Attiecīgi atcelšanas prasība tika labota un atzīta par pieņemamu pret Pētniecības izpildaģentūru.

---

[113] Sk. cita starpā 2018. gada 11. decembra spriedumu lietā *Arca Capital Bohemia a.s.* / Eiropas Komisija, T-441/17, EU:T:2018:899, 18.–20. punkts.
[114] 2019. gada 14. maija rīkojums lietā *Régie autonome des transports parisiens (RATP)* / Eiropas Komisija, T-422/18, EU:T:2019:339, 35. punkts.
[115] Turpat, 37. punkts.
[116] Iepriekš minētais 2019. gada 27. februāra rīkojums lietā *Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)* / Eiropas Komisija, T-25/18, 18.–20. punkts.
[117] Iepriekš minētais 2019. gada 12. novembra rīkojums lietā *Patrick Breyer* / Eiropas Komisija, T 158/19.
[118] Turpat, 24. punkts.
[119] Turpat, 31. punkts.
[120] Turpat, 26. punkts.

6.3. Tiesas prāvas, kas 2019. gadā tika ierosinātas pret Eiropas Komisiju[121]

Vispārējā tiesā 2019. gadā saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001 tika iesniegtas 12 jaunas lietas, kurās bija iesaistīta Eiropas Komisija[122]. Trīs no tām jau 2019. gadā tika noraidītas, atsauktas vai turpinātas pret citu pusi[123].

Līdztekus tam Eiropas Savienības Tiesā tika iesniegtas divas apelācijas pret Vispārējās tiesas spriedumiem lietās, kurās Eiropas Komisija bija tiesvedībā iesaistītā puse[124]. Abas apelācijas tika noraidītas kā acīmredzami nepamatotas ar diviem 2019. gadā izdotiem rīkojumiem.

Eiropas Komisija uzmanīgi sekoja Eiropas tiesu judikatūras attīstībai 2019. gadā. Iestāde īpaši atzinīgi novērtēja Eiropas tiesu apstiprinājumu visās iepriekšminētajās 2019. gadā izsludinātajās lietās par tās administratīvās prakses atbilstību Regulai (EK) Nr. 1049/2001. Patiešām, visās astoņās lietās, kuras 2019. gadā izskatīja gan Tiesa, gan Vispārējā tiesa[125], tika pilnībā noraidītas prasības atcelt Eiropas Komisijas lēmumus, un tāpēc iestādes nostāja dominēja.

Eiropas Komisija arī ņēma vērā visus iepriekš minētos būtiskos un procesuālos skaidrojumus, ko 2019. gadā sniedza Eiropas tiesas saistībā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001. Tāpat kā iepriekšējos gados, Ģenerālsekretariāts kopā ar Juridisko dienestu regulāri organizēja seminārus, lai informētu Eiropas Komisijas darbiniekus par jaunākajām izmaiņām judikatūrā.

[121] Līdz 2019. gada 31. decembrim.

[122] Proti, lietas: *PL* / Eiropas Komisija, T-728/19; *Basaglia* / Eiropas Komisija, T-727/19; *AlzChem Group* / Eiropas Komisija, T-569/19; iepriekš minētā lieta *Uniunea Naţională a Transportatorilor Rutieri din România (UNTRR)* / Eiropas Komisija, T-560/19; *Homoki* / Eiropas Komisija, T-517/19; *Public Resource Org* un *Right to Know* / Eiropas Komisija, T-185/19; *Bronckers* / Eiropas Komisija, T-166/19; iepriekš minētā lieta *Breyer* / Pētniecības izpildaģentūra, T-158/19; *Activos e Inversiones Monterroso* / *CRU*, T-16/19; iepriekš minētā lieta *Marco Bronckers* / Eiropas Komisija, T-746/18; *Umweltinstitut München* / Komisija, T-712/18; un *Campbell* / Eiropas Komisija, T-701/18.

[123] Proti, iepriekš minētā lieta *Uniunea Naţională a Transportatorilor Rutieri din România (UNTRR)* / Eiropas Komisija, T-560/19; iepriekš minētā lieta *Breyer* / Pētniecības izpildaģentūra, T-158/19; un iepriekš minētā lieta *Marco Bronckers* / Eiropas Komisija, T-746/18.

[124] Proti, iepriekš minētā lieta *Anikó Pint* / Eiropas Komisija, C-770/18 P; un iepriekš minētā lieta *Hércules Club de Fútbol, SAD* / Eiropas Komisija, C-332/19 P.

[125] Izņemot tās, kuras tika svītrotas no reģistra vai kuras nebija jāizskata.

SECINĀJUMI

2019. gads iezīmēja pāreju no "Junkera komisijas" uz "fon der Leienas komisiju".

Šajā politiskajā kontekstā pārredzamība, integritāte un pārskatatbildība, kas ir demokrātijas pīlāri, 2019. gadā joprojām bija Eiropas Komisijas galvenās prioritātes.

Eiropas Komisija atzinīgi vērtē pieaugošo plašas sabiedrības interesi, ko rada pašas Komisijas veiktie pasākumi. Iestāde nepārtraukti uzņemas jaunas iniciatīvas, kuru mērķis ir proaktīvi uzlabot pārredzamību lēmumu pieņemšanas procesos un pilsoņu iesaisti.

2019. gadā to cita starpā apliecināja tas, ka abi līdztiesīgie likumdevēji pieņēma Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas pilsoņu iniciatīvu, kas izstrādāta, lai veicinātu plašāku Eiropas pilsoņu iesaisti iestāžu demokrātiskajā procesā; kā arī tas, ka tika izdotas sīki izstrādātas un praktiskas vadlīnijas par ētikas standartiem Komisijas locekļiem, kuri izvērsa Eiropas Parlamenta vēlēšanu kampaņu maijā; turpinājās proaktīva ar *Brexit* saistīto dokumentu publiskošana, un iestāde joprojām ir pilnīgi apņēmusies saglabāt šo ļoti augsto pārredzamības līmeni attiecībā uz izstāšanās līguma īstenošanu un gaidāmajās sarunās par turpmākajām ES un Apvienotās Karalistes attiecībām.

Šo pasākumu pamatā ir vairāki vispāratzīti instrumenti un iniciatīvas, kas jau veicina Eiropas Komisijas pārredzamības principa ievērošanu, piemēram, Pārredzamības portāls; komisāru sanāksmju sistemātiska publicēšana; interešu deklarāciju iesniegšana; Komisijas dokumentu reģistrs un citi reģistri[126]; *EurLex*[127]; tiešsaistes resursi, kas sniedz informāciju par ES finansējuma iespējām[128] un finansējuma saņēmējiem[129]; sabiedrisko apspriešanu portāls un ES atvērto datu portāls u. c.

Ņemot to vērā, tiesības piekļūt dokumentiem pēc pieprasījuma, kā tas ir norādīts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, Eiropas Savienības līgumos un Regulā (EK) Nr. 1049/2001, 2019. gadā joprojām bija nozīmīgs aspekts, kuru Eiropas Komisija ņēma vērā, pildot savu apņemšanos nodrošināt pārredzamību.

Eiropas Komisija joprojām ir tā ES iestāde, kas apstrādā pārliecinoši lielāko skaitu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001 iesniegto pieprasījumu par piekļuvi dokumentiem. 2019. gadā tika sasniegts visu laiku lielākais pieprasījumu skaits kopš regulas stāšanās spēkā 2001. gadā — pavisam saņemti 7445 sākotnējie pieteikumi.

Lielākā daļa šo pieteikumu attiecās uz dokumentu kopumu, ja ne veselām lietām, un bija pamats dažādām atbildēm. Iestāde sniedza vismaz 8449 sākotnējās atbildes.

No vienas puses, šāds pieteikumu skaita un to sarežģītības pastāvīgs un liels pieaugums, kas novērots kopš 2016. gada, iestādei ir licis arvien vairāk saskarties ar grūto problēmu — kā saskaņot pārredzamības principu ar lietderības un labas pārvaldības principu.

[126] Piem., Komisijas Ekspertu grupu un citu līdzīgu struktūru reģistrs; Komitoloģijas reģistrs.
[127] Datubāze, kas nodrošina piekļuvi ES tiesību aktiem, Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai un citiem publiskiem ES dokumentiem.
[128] Attiecībā uz dotācijām un konkursiem.
[129] Izmantojot Finanšu pārredzamības sistēmu.

No otras puses, tas nepārprotami ir padarījis sabiedrībai pieejamu lielu skaitu dokumentu. Šie publiskotie dokumenti ir papildinājuši ievērojamo informācijas un dokumentu klāstu, kas jau ir pieejami Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē, pateicoties iestādes politikai, kas paredz pastāvīgi paplašināt proaktīvo publicēšanu, un tās noteiktajai apņēmībai garantēt pārredzamību.

Eiropas Komisija 2019. gada 24. septembrī piedalījās Somijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē rīkotajā ekspertu seminārā "ES pārredzamības nākotne", kura mērķis bija sniegt turpmāku stimulu atvērtai, efektīvai un neatkarīgai administrācijai digitalizācijas laikmetā. Šajās kopīgajās diskusijās par konkrētiem pasākumiem pārredzamības palielināšanai nākamā sasaukuma laikā Eiropas Komisija izvērtēja judikatūru par piekļuvi dokumentiem un izpētīja, kā Regula (EK) Nr. 1049/2001 izturēja laika pārbaudi.

Tiesas sniegtie skaidrojumi ir palīdzējuši būtiski uzlabot to, kā Komisija īsteno spēkā esošos noteikumus.

Tas, ka ļoti maz šajā jomā pieņemto iestādes lēmumu tika pārsūdzēti un atcelti ar tiesas spriedumu, liecina, ka Eiropas Komisija kopumā nodrošina pienācīgu līdzsvaru starp tiesībām uz piekļuvi un citām publiskām vai privātām interesēm, kuras aizsargā Regulā (EK) Nr. 1049/2001 paredzētie izņēmumi.

Tiesā iesniegto apelāciju un Eiropas Ombudam iesniegto sūdzību skaita nelielajam pieaugumam nevajadzētu apslēpt to, ka tās veido tikai ļoti nelielu daļu no visiem Eiropas Komisijas apstrādātajiem pieprasījumiem, kuru skaits arī pastāvīgi pieaug.

Visbeidzot, Eiropas Komisija 2019. gadā īstenoja savu solījumu nodrošināt atvērtu Eiropas administrāciju, kā paredzēts ES līgumos un Pamattiesību hartā un kā tas noteikts skaidrāk Regulā (EK) Nr. 1049/2001.

Galu galā Eiropas Komisija vairāk nekā jebkad agrāk bija apņēmusies cīnīties pret jaunajiem apdraudējumiem demokrātijai, kas izriet no nepietiekamas pārredzamības digitālajā laikmetā vai dezinformācijas, kas ir pārredzamības pretmets.